

การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยกิจกรรมการเรียนรู้
ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

นางสาวสมใจ อุดมศรี และคณะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ในโครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน สพฐ. ปีงบประมาณ ๒๕๖๑

สมใจ อุทุมศรี และคณะ. (2562). การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ รวมทั้งแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 547 คน และครูจำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในระดับมากทุกด้าน

2. การศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ได้ให้แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง และควรฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนดำเนินการด้วยตนเอง สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนควรจัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/นอกชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรจัดกิจกรรมแสดงผลงานอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
กรอบแนวคิดการวิจัย	13
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
1. ทักษะชีวิต.....	14
1.1 ความหมายของทักษะชีวิต.....	14
1.2 ความสำคัญของทักษะชีวิต.....	16
1.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต	17
1.4 แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	20
1.5 จุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	23
2. จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	24
2.1 ความหมายของจิตสำนึก.....	24
2.2 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น	24
3. โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์	26
3.1 สภาพทั่วไป	26
3.2 การดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	36

1. ประชากรที่ศึกษา.....	36
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	37
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
อภิปรายผล.....	60
ข้อเสนอแนะ.....	65
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	67

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.....	41
ตารางที่ 2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น.....	42
ตารางที่ 3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	43
ตารางที่ 4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด.....	44
ตารางที่ 5	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น.....	45
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ตามความคิดเห็นของครู.....	47
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น.....	47
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	49
ตารางที่ 9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด.....	50
ตารางที่ 10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น.....	51
ตารางที่ 11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมหรือความสามารถ ที่แสดงถึงการมี จิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.....	53
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมหรือความสามารถ ที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู.....	54
ตารางที่ 13	แสดงค่าความถี่ ร้อยละของแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (n = 10).....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น ของนักเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ (n = 10).....	57
ตารางที่ 15 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น.....	82
ตารางที่ 16 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์.....	83
ตารางที่ 17 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการการจัดการอารมณ์กับความเครียด.....	84
ตารางที่ 18 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น.....	85
ตารางที่ 19 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม ผลการประเมินจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นของนักเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้านจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น.....	86

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	13
ภาพที่ 2	เปิดอาคารศาสตร์พระราชา.....	113
ภาพที่ 3	กิจกรรมการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา.....	113
ภาพที่ 4	กิจกรรมการถนอมกล้าในแปลงนาสาธิตโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.....	114
ภาพที่ 5	กิจกรรมการปลูกข้าวในแปลงนาสาธิตโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.....	114
ภาพที่ 6	กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักในโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.....	115
ภาพที่ 7	กิจกรรมการจัดเตรียมวัสดุในการผลิตปุ๋ยหมัก.....	115
ภาพที่ 8	กิจกรรมการปลูกคราม.....	116
ภาพที่ 9	กิจกรรมการหมักคราม.....	116
ภาพที่ 10	กิจกรรมการเลี้ยงจิ้งหรีด.....	117
ภาพที่ 11	กิจกรรมการจำหน่ายจิ้งหรีดทอด.....	117
ภาพที่ 12	กิจกรรมการจำหน่ายสินค้าของนักเรียนในตลาดเหลือกินเหลือใช้.....	118
ภาพที่ 13	กิจกรรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนักเรียน.....	118
ภาพที่ 14	กิจกรรมการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย.....	119
ภาพที่ 15	บัญชีรายรับ-รายจ่าย.....	119
ภาพที่ 16	แสดงชิ้นงานของนักเรียนจากขยะสร้างค่าลดปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	120
ภาพที่ 17	การคัดแยกขยะ.....	120
ภาพที่ 18	กิจกรรมการเปิดบัญชีภายในโรงเรียนธนาคาร.....	121
ภาพที่ 19	กิจกรรมการฝากเงินในโรงเรียนธนาคาร.....	121

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาชาติ 2560 – 2579 กำหนดไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือกันก้าวสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามจุดหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษาดังกล่าว แผนการศึกษาแห่งชาติ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษา 6 ยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สำหรับยุทธศาสตร์ที่มีแนวทางพัฒนาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน และเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ซึ่งว่าด้วยการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้และเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้แก่

- 1) ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
- 2) คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ
- 3) สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน
- 4) แหล่งเรียนรู้ สื่อ ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- 5) ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป้าหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ 1) คนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 2) หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 3) การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนที่กำลังกล่าวไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปีนั้น เป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้และเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือการพัฒนาทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของคนในชาติ โดยการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทยทุกคน และได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลง “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนทุกในระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อโลกยุค โลกาภิวัตน์ “หลักพอเพียง คือ หลักพัฒนาคนให้มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือและกลไกในการรองรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา (เกษม, 2549) และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา มีคุณลักษณะที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และ 2 เงื่อนไข คือ ความรู้และคุณธรรมในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง (คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย และสอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษา ตระหนักถึงคุณค่าหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ว่าเป็นหนึ่งในแนวทางสำคัญที่จะช่วยนำพาสังคมไทยไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต แต่การจะไปสู่เส้นทางนั้นได้ จำเป็นต้องสร้างอนาคตขึ้นตั้งแต่เวลานี้ นั่นคือการสร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีและเก่ง เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงก่อเกิดแนวคิดที่จะน้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาในสังกัด นำความพอเพียงไปสู่จิตใจเด็กและเยาวชน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ ภายใต้ “ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา” โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2550 เพื่อให้เกิดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นในมิติด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้

เกิดผลทางปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และผนวกเอาคุณธรรม-จริยธรรมเข้าไปเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ ร้อยรัดเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน ศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยหวังให้บรรดาอนาคตของชาติในวันนี้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างพอเพียง สมดุลและยั่งยืน ต่อมา ในปี 2557 สืบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง รัฐบาลได้ประกาศจุดเน้นนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน โดยยึดแนวพระราชดำริของในหลวง รัชกาลที่ 9 คือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการบริหาร โดยให้ทุกหน่วยงานนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม รัฐบาล โดย พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบาย 11 ด้าน บนพื้นฐาน 4 เรื่อง ยึดแนวพระราชดำริ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ สำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานกลางในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในระดับประเทศ มีจุดศูนย์รวมการขับเคลื่อนและบูรณาการการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557 – 2560) กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการดำเนินงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีคุณลักษณะ “อยู่อย่างพอเพียง” โดยมีแนวทางในการพัฒนาแบบอย่างที่เป็นเลิศ การวิจัยพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้เข้มแข็ง การพัฒนาหลักสูตรปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในวิชาชีพครู การพัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังหลักคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับปฐมวัย และสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการปลูกฝังค่านิยมอยู่อย่างพอเพียง

ปัจจุบัน จากสถานะของประเทศและบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ ทำให้หลักการในการพัฒนาประเทศที่สำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และจะมุ่งเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไป เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หลักการสำคัญของการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังที่กล่าวไว้แล้ว ได้แก่ (1) การยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทย

เป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดี มีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ และเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถี ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม (2) การยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรม และคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์ และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม หลักการของการวางแผนที่น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุล ยั่งยืน ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยในระยะ 5 ปี จะยังคงยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้การพัฒนาทุกมิติมีการบูรณาการบนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รวมถึงมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี สอดคล้องกับภูมิสังคม การพัฒนาทุกด้านมีคุณภาพ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศน์ มีความสอดคล้อง เกื้อกูล และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยการพัฒนาในมิติหนึ่งต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ รวมทั้งต้องมุ่งเน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำ และการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม สำหรับการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 นี้ ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาทุนมนุษย์ ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 เป็นยุทธศาสตร์สำคัญด้านการพัฒนาคน หรือที่เรียกว่าทุนมนุษย์ เนื่องจากทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยม ทัศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น

จากยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้านการพัฒนาทุนมนุษย์ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาคน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะ คุณลักษณะที่ดี คนทุกช่วงวัยมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม นำแนวคิดตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของประเทศ จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีความตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณ และจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งจะส่งเสริมและเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้รักสามัคคีและดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน และบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตามอัธยาศัย การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า“เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางที่ควรดำรงอยู่และปฏิบัติตนแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 40 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐยังคงยึด หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาโดยเฉพะอย่างยิ่งการพัฒนาคน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของหน่วยงานทางการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนานักเรียนหรือเยาวชนของชาติ ให้มีพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน พื้นฐานดังกล่าว คือ ทักษะชีวิต และจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยและคณะเห็นว่ามีคามจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนหรือเยาวชนในสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่เสมอ จนอาจหลงลืมตัวตนของตนเองและขาดความพร้อมสำหรับทักษะการดำเนินชีวิตในอนาคต

การพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียนในช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการพัฒนาคนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งประสิทธิภาพด้านความสามารถที่แสดงจากภายใน ซึ่งเป็นความสามารถทางปัญญา และการใช้ทักษะชีวิต ได้แก่ ความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และระหว่างตนเองกับผู้อื่น เช่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการกับความขัดแย้ง การจัดการกับความรู้สึกของตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างสัมพันธภาพ การปรับตัวซึ่งเป็นความสามารถที่เป็นนามธรรม และประสิทธิภาพด้านความสามารถที่แสดงออกภายนอก ซึ่งเป็นความสามารถทางทักษะชำนาญต่างๆ ที่เสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน เช่น การเล่นเกม การขับร้อง การเล่นดนตรี

การแสดงนาฏศิลป์ การสร้างงานศิลปะ การเล่นเกม การประดิษฐ์ การประกอบอาหาร การออกแบบ ตลอดจนการเรียน การทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาหรือเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดปลอดภัยในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับปรับตัวในการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) นอกจากนี้ทักษะชีวิตดังกล่าวมาแล้วนั้น การสร้างจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา เพราะจะเป็นการสร้างเยาวชนให้หันมาทำความรู้จัก ทำความเข้าใจภูมิหลัง และรากเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเองให้มากยิ่งขึ้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญยิ่งของมนุษย์ สิ่งดังกล่าวสั่งสม ก่องามขึ้นจากความรอบรู้ ประสบการณ์ ผวนกับความเฉียบคมในการหยั่งรู้อย่างลุ่มลึก เพื่อการปรับเปลี่ยนสภาพทรัพยากร และองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้เพิ่มพูนคุณค่าขึ้นอย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ของชุมชน ท้องถิ่นและสังคมของตน (ชวน เพชรแก้ว, 2547) ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น เป็นสรรพวิชาความรู้ที่ชุมชนใช้แก้ปัญหาหรือจรรโลงชีวิต ไม่ว่าจะเป็ความรู้ที่มีการสั่งสม มีการประยุกต์ใช้มายาวนาน หรือชุมชนรับมาจากภายนอก ล้วนแต่เป็นความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์ว่า เข้ากันได้กับวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นความรู้สาธารณะที่คนส่วนใหญ่สามารถนำไปใช้ได้ หากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะสามารถดำรงอยู่ได้ยาวนาน จำเป็นต้องมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จะต้องมีภูมิคุ้มกันทางปัญญาของตนเอง คือ การพัฒนาคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีอิสรภาพทางการคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถวิเคราะห์ พัฒนาแบบใหม่ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของภูมิปัญญาของตนเองและสิ่งที่น่าสนใจจากภายนอก เพื่อเลือก ประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาด และมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน น่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นอยู่รอดอย่างยั่งยืนทั้งปัจจุบันและอนาคต จะเห็นได้ว่าสังคมไทยจำเป็นต้องมีการพัฒนาในสองทางหลักที่คู่ขนานกันไป แนวทางแรก คือ การพัฒนาในกระแสหลักเป็นการแข่งขันที่เน้นความมีประสิทธิภาพสูงสุดในเวทีโลก และอีกแนวทางหนึ่งคือ การพัฒนาชุมชนในระดับรากหญ้า ซึ่งต่างก็มีเป้าหมาย คือการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องหาทางรักษาสมดุลของการพัฒนาทั้งสองแนวทาง โดยมีสติและรู้จักรากเหง้าของตัวเอง โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในชุมชนท้องถิ่นหลงเหลืออยู่ ให้เห็นการพัฒนาจะใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) จึงเป็นตัวขับเคลื่อนการก้าวไปข้างหน้าเพื่อการปรับตัวและการสร้างเศรษฐกิจที่อยู่บนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพึ่งตนเองให้ ได้ก่อน แล้วถึงจะเป็นการผนึกกำลัง เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน และเมื่อเข้มแข็งพอก็สามารถขยายสู่ระดับประเทศและต่างประเทศ

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23 จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23 โรงเรียนได้ถูกกำหนดให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนส่งเสริมพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับทักษะ ชีวิต ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้มีการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข จากผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โรงเรียนได้รับข้อเสนอแนะเพื่อการ พัฒนาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ว่า โรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียนทันที เพื่อจะได้นำไปใช้ในการ พัฒนาตนเอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2555) โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ จึงได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา โดยการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและ เทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมรัก ความเป็นไทยและคุณลักษณะของครูและนักเรียน โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การ ปฏิบัติ เชื่อมโยงสู่การเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และวัฒนธรรมในสถานศึกษา ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ หลายท่านได้ให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า แม้จะมีการพัฒนารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพใน ห้องเรียนมากเพียงใด อาจไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในผู้เรียนได้ ควรจัดกิจกรรมอื่น เสริมร่วมด้วย โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรของสถานศึกษาและชุมชนอย่างคุ้มค่า โดยมีการจัดกิจกรรม อย่างต่อเนื่อง และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ (สถาบันอนาคต ศึกษาเพื่อพัฒนา, 2549) ผู้วิจัยและคณะจึงได้จัดทำวิจัยเพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตและ จิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโรงเรียน โคกสีวิทยาสรรค์ โดยหวังว่าผลการพัฒนาครั้งนี้จะก่อประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง สำหรับเป็นแนวทางในการ นำข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่นไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เยาวชน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
2. เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

3. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นักเรียน ซึ่งทักษะชีวิตถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้เด็กและเยาวชน ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างให้นักเรียนมีความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจในกระบวนการทางปัญญาที่ชุมชนท้องถิ่นคิดขึ้นจากการเรียนรู้ สังคมและสืบทอดต่อกันมา ซึ่งเป็นชุมชนทรัพยากรทางปัญญาที่คนไทยควรรู้ ควรศึกษา และพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 547 คน และ ครู จำนวน 32 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม คือ 1. ทักษะชีวิตของนักเรียน 2. จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และมุ่งศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนในภาพรวม ทั้งระดับการรับรู้ ระดับการตอบสนอง ระดับการรู้คุณค่า และระดับการจัดระบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์จัดขึ้น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มาปรับหรือประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม มีลักษณะเป็นฐานการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเข้าไปร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทั้งในเวลาเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ของ

ครูผู้สอน และนอกเวลาเรียน เช่น ในช่วงว่าง กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หรือโอกาสต่าง ๆ ที่ผู้ดูแล
ฐานการเรียนรู้จัดกิจกรรมขึ้นเป็นกรณีพิเศษ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ฐาน ดังนี้

1. ฐานเรียนรู้ศาสตร์พระราชา
2. ฐานการทำนาสาธิต
3. ฐานผลิตปุ๋ยหมักรักษาสิ่งแวดล้อม
4. ฐานการปลูก-ย้อมคราม
5. ฐานจังหวัดสร้างรายได้
6. ฐานตลาดเหลือกินเหลือใช้
7. ฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต
8. ฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
9. ฐานออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน

ผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 9 ฐาน ได้แก่ ครูและนักเรียนที่เป็นวิทยากรประจำฐาน โดยได้
นำองค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรม ได้แก่
คุณลักษณะ 3 ประการ และเงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ความสมดุลและพร้อมรับการ
เปลี่ยนแปลง 4 มิติ ได้แก่ มิติด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมสิ่งแวดล้อม
ดังนี้

คุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง
สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียน
ตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุมีผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ อย่างมีเหตุมีผลตามหลักวิชาการ
หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ
3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการ
เปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถ
ปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญ 2 ประการ

1. เงื่อนไขคุณธรรม ประกอบด้วย การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียรอดทน ไม่วอกแวก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในชั้นปฏิบัติ

2. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและในชั้นปฏิบัติการ

ครูและนักเรียนแกนนำประจำฐานการเรียนรู้ทั้ง 9 ฐาน ได้นำ 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นองค์ประกอบหลักในการจัดกิจกรรมประจำฐาน ซึ่งจะมีลักษณะของกิจกรรมที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายที่จะให้เกิดกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ การเสริมสร้างทักษะชีวิต และจิตสำนึกรักภักดีมีปัญญาท้องถิ่น สำหรับการดำเนินกิจกรรมจะมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) นักเรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ

2) ทักษะชีวิต

หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัว มีภูมิคุ้มกันชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต กรอบการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 9 ฐาน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ได้นำองค์ประกอบของทักษะชีวิต ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดขึ้นมาเป็นกรอบเป้าหมายของฐานการเรียนรู้แต่ละฐาน จำนวน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

หมายถึง ความรู้สึกและเหตุผลที่เกิดขึ้นภายในของตัวผู้เรียน ที่ส่งผลให้นักเรียนแสดงออกทางด้านการอนุรักษ์ หวงแหน ภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีที่ถูกต้องจนเกิดเป็นผลดีต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ สำหรับการประเมินจิตสำนึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ทั้ง 9 ฐาน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ได้ประยุกต์ใช้แนวความคิดการจัดจำแนกความรู้สึกของ Krathwohl, Bloom and Masia (Krathwohl et al,1964) มาเป็นแนวทางการประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่

1. การรับรู้ (receiving) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการรับรู้ และเลือกที่จะแสดงให้เห็นว่าตนเอง รัก ชอบ เอาใจใส่ หวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแสดงออกในทางตรงกันข้าม
2. การตอบสนอง (responding) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ให้ความสนใจและร่วมมือที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. การรู้คุณค่า (valuing) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการแสดงบทบาทในการเรียนรู้ อนุรักษ์ หรือเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. การจัดระบบ (organization) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ โดยการวางแผน ดำเนินการในกิจกรรมอันเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดทำโครงการ โครงการงาน ทั้งในรูปแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม

4) นักเรียน

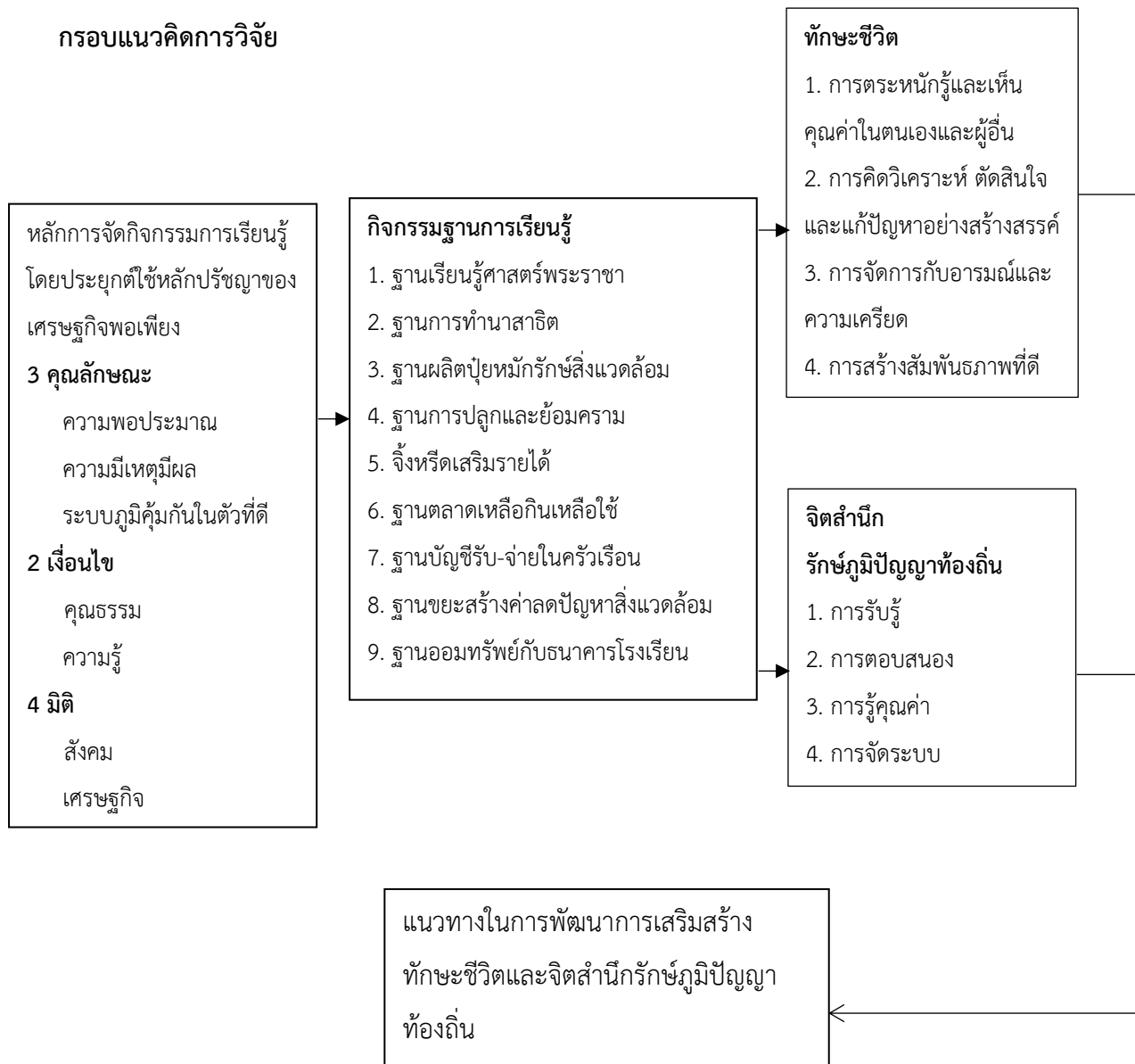
หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ปีการศึกษา 2561

5) ครู

ครูที่ปรึกษาประจำฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ จำนวน 9 ฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดทักษะชีวิตสำหรับเตรียมความพร้อมและปรับตัวในอนาคต
2. นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถพัฒนาจุดแข็งของภูมิปัญญาและประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม
3. นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน
4. โรงเรียนมีแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบและเป็นแบบอย่างได้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ โดยคณะวิจัย ได้ศึกษารอบแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ทักษะชีวิต
 - 1.1 ความหมายของทักษะชีวิต
 - 1.2 ความสำคัญของทักษะชีวิต
 - 1.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต
 - 1.4 แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.5 จุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.1 ความหมายของจิตสำนึก
 - 2.2 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
 - 3.1 สภาพทั่วไป
 - 3.2 การดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ทักษะชีวิต

1.1 ความหมายของทักษะชีวิต

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับทักษะชีวิต (Life skill) ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำหรือจัดการกับความต้องการ และสิ่งท้าทายในชีวิตประจำวันได้สำเร็จ ทำให้สามารถปรับตัวและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (องค์การอนามัยโลก อ้างถึงใน สุวรรณ ไชยะธ, 2548)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO PROAP and SEAMEO TROPMED NETWORK 1999 : Online) ได้ให้นิยามว่า ทักษะชีวิต คือ ความสามารถในการปรับตัว และพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมกับการเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

ฟรานซิส (Francis. 2007 : Online) ได้ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะการคิด ทักษะทางสังคม และทักษะการปฏิเสธ ซึ่งทักษะเหล่านี้ทำให้เด็กมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตที่ดีในวัยผู้ใหญ่

โดเฮน (Dohmen 1996: Online) ได้ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถในการผสมผสานของความรู้ ทักษะ ทักษะการคิด พฤติกรรมและค่านิยม เพื่อที่บุคคลจะสามารถทำให้ตนเองบรรลุจุดมุ่งหมายได้ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถการจัดการ ทักษะทางสังคมและการสื่อสาร การปรับตัว การแก้ปัญหา ความสามารถในการประสานงานบนพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจำเป็นต่อการวางรากฐานในอนาคต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2541) ให้ความหมายไว้ว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถอันประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในอันที่จะจัดการกับปัญหาหอบ ๆ ตัวสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชาย-หญิง ชีวิตครอบครัว สุขภาพ อิทธิพลสื่อ สิ่งแวดล้อม จริยธรรม ปัญหาสังคม ฯลฯ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ทักษะชีวิต คือ ความสามารถของบุคคลที่จะคิดตัดสินใจแก้ปัญหา และปรับตัวให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง สามารถจัดการกับความต้องการ ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดีทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีสุขภาพดี (Healthy Community)

วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี (2546) ให้ความหมายของทักษะชีวิต ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง

1. ความสามารถของมนุษย์ที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ความสามารถของมนุษย์ที่สามารถเรียนรู้จากตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
3. ความสามารถที่ประกอบด้วยความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการกับชีวิตของตนเองกับสภาพปัญหา สภาพแวดล้อมต่าง ๆ
4. ความสามารถที่มนุษย์ควรจะได้จนบรรลุจุดสูงสุดในชีวิต คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

กาญจนา เฉลิมพล (2555) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการปรับตัว หลีกเลียงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิต เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัว ในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัว มีภูมิคุ้มกันชีวิตในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

1.2 ความสำคัญของทักษะชีวิต

สุวรรณา ไชยะธน (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตว่า ทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จ เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ทักษะชีวิตจึงเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันที่ควรสร้างแก่มนุษย์ในแต่ละคน เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิต แก้ไขปัญหา ปรับตัวสู่ผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2550) กล่าวว่า การฝึกฝนให้บุคคลมีทักษะชีวิตจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพทั้งภายในและภายนอก ส่งผลให้บุคคลมีความรู้ความสามารถสูงในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จทุก ๆ ด้าน ซึ่งจำแนกผลการฝึกฝนทักษะชีวิตกับการพัฒนาคนได้ ดังนี้

1. มีความเป็นเลิศทางปัญญาหรือเป็นคนเก่ง หมายถึง การพัฒนาด้านสติปัญญาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความจำ การคิดหาเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการใฝ่หาความรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์
2. ดำรงตนเป็นคนดี ในที่นี้ หมายถึง มีเจตคติอันเกิดจากการเรียนรู้ทางด้านสังคมและความรู้สึกของตนเอง ในด้านการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งก่อให้เกิดมโนคติ มีคุณธรรมประจำตน มีจิตสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคมโดยรวม ความรู้สึกที่เห็นคุณค่าผู้อื่น รู้จักการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม
3. มีความสุขในการดำรงชีวิต หมายถึง มีความมั่นคงในจิตใจ มีบุคลิกภาพดี มีการปรับตัว มีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคลให้เป็นไปอย่างราบรื่น เป็นผลดีในด้านการบริหารการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ

นอกเหนือจากการพัฒนาบุคลิกภาพแล้ว ทักษะชีวิตยังมีความสำคัญในด้านการจัดการศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความรุนแรงในสังคม เช่น ปัญหาการใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ในวัยที่ไม่เหมาะสม การทำแท้งในกลุ่มวัยรุ่น ความรุนแรง ความขัดแย้ง การเก็บกด ความวิตกกังวล ฯลฯ ทักษะชีวิตจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในการจัดการศึกษาได้นำเอาทักษะชีวิตไปใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดที่กว้างไกล ซึ่งหล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลในด้านการแสวงหาความรู้ การที่บุคคลมีวิจารณญาณจะส่งผลในด้านการหาทางเลือก การวิเคราะห์ การประเมินศักยภาพของ

ตนเอง การสร้างความตระหนักในตน และความรับผิดชอบต่อสังคม รู้จักการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และพยายามใช้การเจรจาและสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลทั่วไป ด้วยเหตุนี้ ทักษะชีวิตได้ถูกนำไปใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างสันติภาพในมนุษยชาติ การวิเคราะห์อิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ อิทธิพลของเพื่อน การประเมินความเสี่ยง รวมทั้งการใช้เครือข่ายทางสังคมให้เหมาะสม บุคคลที่มีทักษะชีวิตจะเป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง การเคารพสิทธิของผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเป็นมิตร การมองโลกในแง่ดี ในเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาทักษะชีวิต ทำให้บุคคลเป็นคนเก่งงาน เก่งคน และเป็นคนดีของสังคมโดยรวม

1.3 องค์ประกอบของทักษะชีวิต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2541) ได้แบ่งองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านพุทธิพิสัย มีองค์ประกอบร่วม ได้แก่

1.1 ความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถที่จะวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว

1.2 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดออกไปอย่างกว้างขวางโดยไม่ยึดติดอยู่ในกรอบ

2. องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านจิตพิสัย มีองค์ประกอบร่วม ได้แก่

2.1 ความตระหนักรู้ในตน (Self awareness) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาและเข้าใจในจุดดีจุดด้อยของตนเอง และความแตกต่างจากบุคคลอื่น ไม่ว่าจะในแง่ความสามารถ เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

2.2 ความเห็นใจผู้อื่น (Empathy) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกและเข้าใจบุคคลที่แตกต่างกับเรา ไม่ว่าจะในด้านเพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา สีผิว ท้องถิ่น สุขภาพ ฯลฯ

2.3 ความภูมิใจในตนเอง (Self esteem) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่า เช่น ความมีน้ำใจ รู้จักให้ รู้จักรับ ค้นพบและภูมิใจในความสามารถด้านต่าง ๆ ของตน เช่น ความสามารถด้านสังคมดนตรี กีฬา ศิลปะ ฯลฯ โดยมีได้มุ่งสนใจอยู่แต่ในเรื่องรูปร่างหน้าตา เสน่ห์ หรือความสามารถทางเพศ การเรียนเก่ง ฯลฯ เท่านั้น

2.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และมีส่วนรับผิดชอบต่อความเจริญหรือเสื่อมของสังคม ความรับผิดชอบต่อสังคมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความภูมิใจในตน คนเหล่านี้มีแรงจูงใจที่จะทำดีกับผู้อื่นและสังคม

3. องค์ประกอบทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย มีองค์ประกอบร่วม ได้แก่

3.1 ทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill) หมายถึง ความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิดของตน และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ

3.2 ทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหา (Decision making and Problem solving skill) หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา ทางเลือก วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของแต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม และลงมือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

3.3 ทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and Stress skill) หมายถึง ความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

กรมวิชาการ (2543) ได้สรุปองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่จำเป็นในการพัฒนาสุขภาพของเด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้

1. การรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง

การรู้จักตนเองและเข้าใจตนเองว่า ตัวเองคือใคร มีความสำคัญอย่างไร รวมไปถึงจุดที่ดีและจุดที่ด้อยของตนเอง จะนำไปสู่การยอมรับและการปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งจะช่วยให้สามารถควบคุมตนเองจากภาวะทางอารมณ์ ความเครียดและความกดดันต่าง ๆ

2. การรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

ความสามารถในการคิด เป็นทักษะพื้นฐานของการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะต้องฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับชั้น ทักษะการคิดมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิต จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดทั้งความเป็นไปได้และไม่ได้ในมุมมองที่หลากหลาย เป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งของการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติ และแก้ปัญหาทางด้านสุขภาพ นอกจากนี้ ยังจะช่วยให้รู้จักและยืนหยัดต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมของเรา โดยเฉพาะสื่อในรูปแบบต่าง ๆ

3. การรู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหา

ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ซึ่งจะต้องจัดประสบการณ์ให้เด็กได้ฝึกฝนจนสามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ถูกต้องเหมาะสม เมื่อเผชิญปัญหาและสถานการณ์ต่าง

4. การรู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลความรู้

ทักษะการแสวงหาข้อมูลความรู้ และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เป็นทักษะทางปัญญาที่จะต้องฝึกให้เกิดขึ้นในเด็กทุกระดับอายุ การค้นหาข้อมูลเป็น และการใช้ข้อมูลอย่างฉลาด จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจและแก้ปัญหา

5. การสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น

ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมปัจจุบันมีความสลับซับซ้อน อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด ๆ ในสิ่งที่ได้รับฟังมา การมีทักษะการสื่อสารที่ดีระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม จะป้องกันและลดปัญหานี้ลงได้ จึงต้องฝึกฝนให้เด็กมีทักษะการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อผู้อื่นเพื่อชีวิตที่เป็นสุข

6. การจัดการภาวะอารมณ์และความเครียด

การมีปัญหาทางอารมณ์และการมีความเครียดมักเกิดขึ้นกับทุกคน ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ การรู้จักวิธีผ่อนคลายอารมณ์และจัดการกับความเครียดได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ สุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม

7. การปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงและริเริ่มสิ่งใหม่

ทักษะนี้จะทำให้นักเรียนสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างมั่นคง และยังได้พัฒนาความสามารถในการจัดการกับชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถนำความเปลี่ยนแปลงนี้มาใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหาและการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ

8. การตั้งเป้าหมาย การวางแผนและการดำเนินการตามแผน

ทักษะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะระหว่างความปรารถนาและการบรรลุเป้าหมาย ได้เรียนรู้จากความผิดพลาดและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ในที่สุด ซึ่งเป็นการปลูกฝังอบรมให้เกิดขึ้นในผู้เรียนทุกระดับ

9. ความเห็นใจผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อสังคมและชาวซึ่งในสิ่งที่ตั้งมารอบตัว

การอยู่ร่วมกันในครอบครัวและในสังคม จำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การรู้จักผู้อื่น การมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน และเห็นในความดีงามของผู้อื่นตลอดจนสิ่งแวดล้อม เป็นทักษะชีวิตที่จะช่วยให้เรามีชีวิตที่เป็นสุข

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กำหนดทักษะไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่า เป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่ถึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรและองค์ประกอบทักษะชีวิตที่องค์การอนามัยโลกกำหนด สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดความหมาย และองค์ประกอบทักษะชีวิตไว้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ ประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง รับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก และตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลี้ยงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี

4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้อง เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.4 แนวคิดการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การสร้างทักษะชีวิต ทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่เกิดในตัวผู้เรียนได้ด้วยวิธีการสำคัญ 2 วิธี คือ

1. เกิดเองตามธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และการมีแบบอย่างที่ดี แต่การเรียนรู้ตามธรรมชาติจะไม่มีทิศทางและเวลาที่แน่นอน บางครั้งกว่าจะเรียนรู้ก็อาจสายเกินไป

2. การสร้างและพัฒนาโดยกระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เป็นกลุ่ม ผ่านกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ได้ลงมือปฏิบัติ ได้ร่วมคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สะท้อนความรู้สึคนึกคิด มุมมอง เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตของตนเอง เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และปรับใช้กับชีวิต

กิจกรรมการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิต

กิจกรรมที่จะสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน มีดังนี้

1. กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนแสดงความคิดเห็น วิชาทฤษฎีการวิจารณ์ข่าวสาร เหตุการณ์ สถานการณ์ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน และกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสื่อต่างๆ และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้สะท้อนตนเองเชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต

2. กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้ลงมือกระทำกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมค่าย กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม กิจกรรมโครงการ/โครงการ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้

2.1 ได้เสริมสร้างสัมพันธภาพและทักษะการสื่อสาร ได้ฝึกการจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเอง

2.2 ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เข้าใจผู้อื่น นำไปสู่การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น รู้จักไตร่ตรอง ทำความเข้าใจและตรวจสอบตนเอง ทำให้เข้าใจตนเองและเห็นใจผู้อื่น

2.3 ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม ได้แสดงออกด้านความคิด การพูด และการทำงานมีความสำเร็จ ทำให้ได้รับคำชม เกิดเป็นความภูมิใจและเห็นคุณค่าตนเอง นำไปสู่ความรับผิดชอบ ทั้งต่อตนเองและสังคม

การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและเตรียมพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่จะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเสริมสร้างทักษะชีวิตให้มากที่สุด ทั้งใน 8 สารการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อันได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมนักเรียน (กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมชมรม/ชุมนุม) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณลักษณะตามนโยบายของสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตได้ทุกองค์ประกอบของทักษะชีวิต

พฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังตามองค์ประกอบทักษะชีวิต ระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามรายชั้นปี

ระดับ ชั้น	องค์ประกอบที่ 1 การตระหนักรู้และเห็น คุณค่าในตนเองและผู้อื่น	องค์ประกอบที่ 2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	องค์ประกอบที่ 3 การจัดการกับอารมณ์และ ความเครียด	องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดีกับผู้อื่น
ม. 1	<ul style="list-style-type: none"> - ค้นพบความถนัด ความสามารถ และ บุคลิกภาพของตนเอง - ค้นพบจุดเด่น จุดด้อยของ ตนเอง - ยอมรับความแตกต่าง ระหว่างตนเองและผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - เลือกรับข้อมูลข่าวสารอย่าง ไตร่ตรอง - รู้เท่าทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงที่ เปลี่ยนแปลง - ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญอย่างมีเหตุผล - แก้ปัญหาในสถานการณ์วิกฤต ได้อย่างเป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินและรู้เท่าทันภาวะ อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง - จัดการกับความขัดแย้ง ต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักปฏิเสธเพื่อนใน สถานการณ์เสี่ยง และรู้จัก เตือนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงหรือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป ในทางที่ถูกต้อง
ม. 2	<ul style="list-style-type: none"> - มองตนเองและผู้อื่นในแง่ บวก - รักและเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีจินตนาการและความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ - มองโลกในแง่ดี - รู้จักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักคลายความเครียดด้วย วิธีการที่สร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถี ประชาธิปไตยได้ราบรื่น - มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น
ม. 3	<ul style="list-style-type: none"> - มีความภาคภูมิใจในตนเอง และผู้อื่น - เชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น - รู้สิทธิของตนเองและ เคารพสิทธิผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีทักษะในการแสวงหาข้อมูล ใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ต่อ ตนเองและผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักสร้างความสุขให้กับ ตนเองและผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับ ผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก - เคารพกฎกติกาของสังคม
ม. 4	<ul style="list-style-type: none"> - มีทักษะในการกำหนด เป้าหมายและทิศทาง การ ดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จ - ปฏิบัติตนตามทิศทางที่ กำหนด 	<ul style="list-style-type: none"> - มีหลักคิดที่เป็นระบบ 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้เท่าทันอาการทางกายที่ เกิดจากอารมณ์และ ความเครียด - รู้จักการแสดงออกทาง อารมณ์และคลาย ความเครียดด้วยวิธีการที่ เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้คนที่หลากหลาย รวมถึง คนที่มีความเชื่อบนพื้นฐานที่ แตกต่างกัน - รู้จักเลือกคบคน
ม. 5	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงทิศทางการดำเนิน ชีวิตให้มีโอกาสประสบ ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความยืดหยุ่นทางความคิด ไม่ยึดติดกับทางเลือกเดิมที่ คุ้นเคย 	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักสร้างความสุขให้กับ ตนเองและผู้อื่น - ปรับอารมณ์ ความรู้สึกใน สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - วางตัวและกำหนดท่าทีได้ เหมาะสมกับบุคคลและ สถานการณ์ - มีความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อ แม่และผู้ใหญ่รอบตัว
ม. 6	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินและสร้างข้อสรุปจากผลการกระทำ ประสบการณ์การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา การสร้างสรรค์งาน การทำงานร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งประสบการณ์ที่ดีของ ผู้อื่น บันทึกเป็นบทเรียนของตนเอง และเป็นแนวทางการใช้ทักษะชีวิตในอนาคต 			<ul style="list-style-type: none"> - ให้คำปรึกษาผู้อื่นได้

1.5 จุดเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีภูมิคุ้มกันการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและท้าทาย ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิดและการตัดสินใจที่เหมาะสม จึงจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้สถานศึกษาต้องพัฒนาและสร้างเสริมทักษะชีวิตให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น คติวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด รู้จักสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้วยการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เสริมสร้างทักษะชีวิต ให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามวัยในแต่ละชั้นปี ดังต่อไปนี้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รู้ความถนัด ความสามารถ และบุคลิกภาพของตนเอง

รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง รู้เท่าทันชีวิตและสังคมที่เปลี่ยนแปลง และจัดการความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตย และมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม

กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้การสื่อสารเชิงบวกที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี คลายเครียดด้วยวิธีการสร้างสรรค์ มีจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีทักษะในการแสวงหาและใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์กับตนเอง รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น

มีทักษะในการแสวงหาและใช้ข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ แล้วนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ มีวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองและผู้อื่น

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีทักษะการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินชีวิตสู่ความสำเร็จ

กำหนดทิศทางและวางแผนการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตนตามทิศทางเพื่อไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วางตัวและกำหนดท่าทีที่เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

วางตัวได้เหมาะสมกับบุคคล กาลเทศะและสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นทางความคิด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประเมินและสร้างข้อสรุปบทเรียนชีวิตของตนเอง

ประเมินและสรุปผลการกระทำ ประสบการณ์ที่ดีของตนเองและผู้อื่น เป็นบทเรียนในชีวิตของตนเอง และเป็นแนวทางการใช้ทักษะชีวิตในอนาคต

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบของทักษะชีวิต คณะวิจัยได้นำองค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตตามที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เป็นองค์ประกอบสำหรับการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2. จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1 ความหมายของจิตสำนึก

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกทางสังคม หรือจิตสำนึกสาธารณะว่า คือการตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน หรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2551) กล่าวถึง จิตสำนึก (Conscious) ว่า หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่อยู่ส่วนลึกของบุคคล ติดตัว ติดใจอยู่ตลอดเวลา คงทนและไม่เปลี่ยนแปลงโดยง่าย

พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์ (2551) ได้ให้นิยาม จิตสำนึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมของบุคคลที่สนองตอบต่อสถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นภาวะจิตใจของบุคคลที่เห็นความสำคัญ และรับผิดชอบต่อสถานการณ์หรือปัญหานั้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า จิตสำนึก หมายถึง ระดับเหตุผลภายในใจของมนุษย์ ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามที่ตนต้องการหรือตามความรู้สึก ดังนั้น การที่บุคคลจะมีจิตสำนึกที่ดี จำเป็นต้องมีการอบรมสั่งสอนหรือการซึมซับประสบการณ์จากครอบครัวหรือสังคมรอบตัว

2.2 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชวน เพชรแก้ว (2547) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ ความสามารถ ความเจตจำนงของกลุ่มชน ได้จากประสบการณ์ในสังคมด้วยการปรับตัว และการดำรงชีพในสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมกับกลุ่มอื่น จากพื้นที่และสิ่งแวดล้อมอื่นที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันและรับเอาหรือปรับเปลี่ยนมาใช้ประโยชน์ หรือแก้ปัญหาในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ มีผู้กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของการดำเนินชีวิต ถ่ายทอดสืบต่อกันมาช้านาน จนกระทั่งถึงปัจจุบัน องค์ความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่น คือส่วนที่เป็นศาสตร์ สำหรับส่วนที่เป็นศิลป์ คือความรู้ที่มีคุณค่าทั้งดีและงาม และผู้คนที่คิดค้นขึ้นมา ไม่ใช่สมองเพียงอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก และจิตวิญญาณ ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับโลกและชีวิต ที่สัมพันธ์กับวิถีคิด

วิถีปฏิบัติ และวิธีให้คุณค่าของกลุ่มชน จะเห็นได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานการดำรงชีวิตของกลุ่มชนที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้ เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสรรพวิชาความรู้ทั้งหมดที่ชุมชนท้องถิ่นใช้แก้ปัญหาหรือจรรโลงชีวิตของเขา ไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่มีการสั่งสม มีการประยุกต์ใช้มายาวนาน หรือความรู้ที่ชุมชนท้องถิ่นรับมาจากภายนอก ล้วนแต่เป็นความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์มาแล้วว่าเข้ากันได้กับวิถีด้านอื่น ๆ ของชุมชนท้องถิ่น ล้วนแต่เป็นประโยชน์ในการเลี้ยงชีพ หรือประโยชน์ด้านอื่น ๆ ในการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่นและปัจเจกชน

ยุพาพร จานประดับ (2544) ได้สรุปความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ว่า คือ องค์ความรู้ของท้องถิ่นหรือทุกสิ่งทุกอย่างที่บุคคลในท้องถิ่นคิดขึ้นจากสติปัญญาและความสามารถของท้องถิ่นเอง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีกระบวนการสั่งสม สืบทอดมาเป็นเวลานาน

ประภากร แก้ววรรณ และคนอื่น ๆ (2549) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ องค์ความรู้ ประสบการณ์ หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเอง เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดสั่งสมมาเป็นเวลานาน และมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งในท้องถิ่น เพื่อให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

จากการศึกษาความหมายของ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงอาจสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการหรือองค์ความรู้ที่คนในชุมชนท้องถิ่นคิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ จากประสบการณ์ในอดีตของท้องถิ่นนั้น ๆ แล้วพัฒนาความรู้นั้นเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมให้ดำรงอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ในงานวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัย ได้ให้คำจำกัดความของ จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่า หมายถึง ความรู้สึกและเหตุผลที่เกิดขึ้นภายในของตัวผู้เรียน ที่ส่งผลให้นักเรียนแสดงออกทางด้านการอนุรักษ์ หวงแหน ภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การปฏิบัติด้วยวิธีที่ถูกต้องจนเกิดเป็นผลดีต่อท้องถิ่นและประเทศชาติ สำหรับการประเมินจิตสำนึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ทั้ง 9 ฐาน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดจำแนกความรู้สึกของ Krathwohl, Bloom and Masia (Krathwohl et al,1964) มาเป็นแนวทางการประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในภาพรวม ได้แก่

1. การรับรู้ (receiving) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการรับรู้ และเลือกที่จะแสดงให้เห็นว่าตนเอง รัก ชอบ เอาใจใส่ หวงแหนภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือแสดงออกในทางตรงกันข้าม
2. การตอบสนอง (responding) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ให้ความสนใจและร่วมมือที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. การรู้คุณค่า (valuing) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่ต้องการแสดงบทบาทในการเรียนรู้ อนุรักษ์ หรือเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. การจัดระบบ (organization) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ โดยการวางแผน ดำเนินการในกิจกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดทำโครงการ โครงการงาน ทั้งในรูปแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม

3. โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

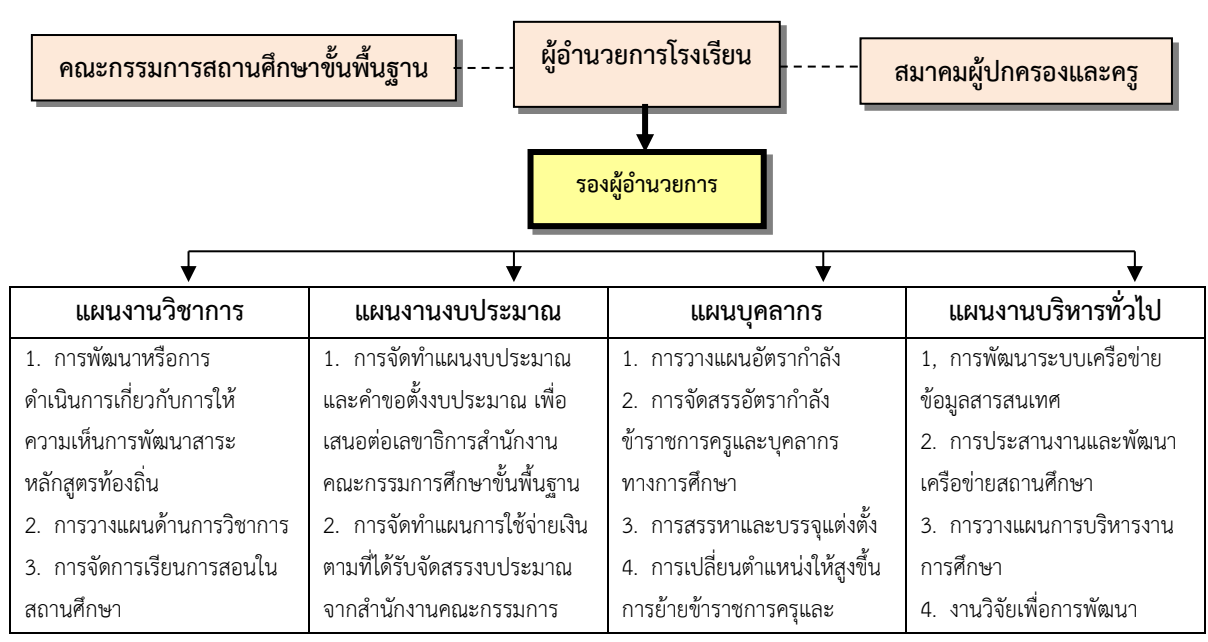
3.1 สภาพทั่วไป

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 23 มีเนื้อที่ 52 ไร่ 2 งาน ตั้งอยู่เลขที่ 326 หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จัดตั้งและเปิดทำการสอนเมื่อปีการศึกษา 2522 โดยเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 มีเขตพื้นที่บริการการศึกษาครอบคลุม 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วยเขตพื้นที่ ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร, ตำบลบ้านถ่อน อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร, ตำบลหนองแปน อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร และตำบลบ้านเหล่า อำเภอเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร

ภาพรวมชุมชนในพื้นที่การบริการมีสภาพเป็นชุมชนชนบท ฐานะทางเศรษฐกิจยากจน เป็นชุมชนเกษตรกรรมทำนาทำไร่เฉลี่ยร้อยละ 98 มีความต้องการด้านงบประมาณสนับสนุนส่งเสริมด้านเทคโนโลยี การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมที่โดดเด่นมีคุณค่า

ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โรงเรียนได้ถูกกำหนดให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนส่งเสริมพัฒนานักเรียนเกี่ยวกับทักษะชีวิต ซึ่งมีความมุ่งหมายให้มีการพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา

แผนงานวิชาการ	แผนงานงบประมาณ	แผนบุคลากร	แผนงานบริหารทั่วไป
<p>4. การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา</p> <p>5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้</p> <p>6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน</p> <p>7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา</p> <p>8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้</p> <p>9. การนิเทศการศึกษา</p> <p>10. การแนะแนว</p> <p>11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา</p> <p>12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ</p> <p>13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น</p> <p>14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน หน่วยงาน สถานศึกษา และสถานประกอบการอื่นที่จัดการศึกษา</p> <p>15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา</p> <p>16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา</p> <p>17. การพัฒนาสื่อ และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา</p>	<p>ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง3. การอนุมัติการจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร</p> <p>4. การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ</p> <p>5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ</p> <p>6. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ</p> <p>7. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ</p> <p>8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา</p> <p>9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา</p> <p>10. การการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>11. การวางแผนพัสดุ</p> <p>12. การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้งบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>13. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ</p> <p>14. การจัดหาพัสดุ</p> <p>15. การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ</p> <p>16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน</p> <p>17. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน</p> <p>19. การจัดทำบัญชีการเงิน</p> <p>20. การจัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงิน</p> <p>21. การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน</p>	<p>บุคลากรทางการศึกษา</p> <p>5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน</p> <p>6. การลาทุกประเภท</p> <p>7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน</p> <p>8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ</p> <p>9. การส่งพักรักษาและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน</p> <p>10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ</p> <p>11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์</p> <p>12. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ</p> <p>13. การจัดทำบัญชีรายชื่อและการให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์</p> <p>14. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>15. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ</p> <p>16. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ</p> <p>17. การส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>18. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา</p> <p>19. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา</p>	<p>นโยบายและแผน</p> <p>5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร</p> <p>6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน</p> <p>7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา</p> <p>8. การดำเนินงานธุรการ</p> <p>9. การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม</p> <p>10. การจัดทำสำมะโนประชากร</p> <p>11. การรับนักเรียน</p> <p>12. การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา</p> <p>13. การประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย</p> <p>14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา</p> <p>15. การทัศนศึกษา</p> <p>16. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน</p> <p>17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา</p> <p>18. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา</p> <p>19. งานประสานราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น</p> <p>20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน</p> <p>21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน</p> <p>22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน</p>

ข้อมูลจำนวนนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2561

ชั้นเรียน	นักเรียนทั้งหมด			นักเรียนที่มีสภาพ พิการบกพร่อง			นักเรียนที่อ่านไม่ ออกเขียนไม่ได้			นักเรียนที่ได้รับ จัดสรรงบประมาณ ปัจจัยพื้นฐาน		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
มัธยมศึกษาปีที่ 1	61	74	135	-	-	-	-	-	-	29	33	62
มัธยมศึกษาปีที่ 2	52	71	123	-	-	-	-	-	-	18	21	39
มัธยมศึกษาปีที่ 3	39	58	97	-	-	-	-	-	-	14	26	40
รวม	152	203	355	-	-	-	-	-	-	61	80	141
มัธยมศึกษาปีที่ 4	30	39	69	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 5	21	34	55	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษาปีที่ 6	24	44	68	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	75	117	192	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวมทั้งสิ้น	227	320	547	-	-	-	-	-	-	61	80	141

ข้อมูลจำนวนบุคลากร (ข้อมูล ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน 2561)

ตำแหน่ง	อันดับเงินเดือน/ค่าจ้าง			วุฒิการศึกษา				
	ปฏิบัติการ	ชำนาญการ	ชำนาญการพิเศษ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	รวม
1.ผู้อำนวยการโรงเรียน	-		1	-	-	-	1	1
2.รองผู้อำนวยการโรงเรียน	-	-	1	-	-	1	-	1
3.ครูประจำการ	19	5	8	-	16	16	-	32
4.ธุรการ	1	-	-	-	1	-	-	1
5.นักการภารโรง	1	-	-	1	-	-	-	1
6.ลูกจ้างชั่วคราว	3	-	-	3	-	-	-	3
รวม	24	5	10	4	17	17	1	39

วิสัยทัศน์ (Vision)

ภายในปี 2564 โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก้าวสู่มาตรฐานสากล ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ดำรงตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล
2. พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทยและคุณลักษณะของครูและนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามสายงาน

5. จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาและชุมชน
6. บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและหลักธรรมาภิบาล
7. ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
8. ประสานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับชุมชน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ

เป้าประสงค์ (Goal)

1. นักเรียนทุกคนจบการศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษา
2. นักเรียนมีศักยภาพในการแข่งขันทางวิชาการและศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและประกอบอาชีพ
3. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
4. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน และอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ
6. บุคลากรมีศักยภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
7. โรงเรียนมีศักยภาพในการบริหารเชิงคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล
8. ชุมชน องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
9. โรงเรียนใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินการ

ยุทธศาสตร์ (Strategy)

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสถานศึกษาให้มีระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 การดำเนินงานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางที่ควรดำรงอยู่และปฏิบัติตนแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของแผ่นดินไทยที่ทรงคุณค่าต่อประชาชนชาวไทย ดังนี้

1. เป็นวิถีการดำเนินชีวิตที่ใช้คุณธรรมกำกับความรู้
2. เป็นการพัฒนาตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน
3. เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติ
 - เพื่อให้คนส่วนใหญ่พอมี พอกิน พอใช้ สามารถพึ่งตนเองได้
 - เพื่อให้คนกับคนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 - เพื่อให้คนกับธรรมชาติอยู่ร่วมกันอย่างสมดุล ยั่งยืน
 - เพื่อให้แต่ละคนดำรงตนอย่างมีศักดิ์ศรี มีรากเหง้าทางวัฒนธรรม

“เศรษฐกิจพอเพียง” (Sufficiency Economy) จึงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ปี 2550 (2550) ได้กล่าวถึง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย 6 ประการ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการขจัดความยากจน และการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของคนจน
2. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานของการสร้างพลังอำนาจของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศ
3. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยยกระดับความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทด้วยการสร้างข้อปฏิบัติในการทำธุรกิจที่เน้นผลกำไรระยะยาวในบริบทที่มีการแข่งขัน
4. หลักการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญยิ่งต่อการปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาล ในการบริหารงานภาครัฐ
5. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของชาติ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และเพื่อวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน
6. ในการปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียง จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยม และความคิดของคน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

องค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรมจรรยา และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ
3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วย ด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดี ซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้องและเหมาะสมในการ

ดำเนินชีวิตและด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่วอกแวก ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและในชั้นปฏิบัติ

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณกับศักยภาพของตนเองและสถานะแวดล้อม ความมีเหตุมีผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวังควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณ และความมีเหตุมีผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

เศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกลักษณะและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคล/ครอบครัว เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้ วิชาการ ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมจนมีความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมและอยู่ร่วมกับระบบนิเวศวิทยาอย่างสมดุล เพื่อจะได้ละเว้นต่อการประพฤติดมิชอบ ไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยั้งคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ จนกระทั่งเกิดเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิดและกระทำ บนพื้นฐานของความมีเหตุ มีผลพอเหมาะพอประมาณกับสถานภาพ บทบาทและหน้าที่ของแต่ละบุคคล ในแต่ละสถานการณ์ แล้วเพียรฝึกปฏิบัติ เช่นนี้จนตนสามารถทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด

3.2.2 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ที่ควรนำมาพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน จึงเริ่มดำเนินการศึกษาแนวทางการนำมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2560

ปีการศึกษา 2561 ได้เริ่มต้นจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม โดยยึดเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนเป็นหลักในการจัดกิจกรรม เช่น การทำนาสาธิต ธนาคารโรงเรียน ธนาคารขยะ และเริ่มจักเป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะของฐานการเรียนรู้ โดยเพิ่มกิจกรรมให้รองรับกับจำนวนนักเรียนที่ให้ความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการ ยังยึดหลักความพอเพียง และความคุ้มค่าในการดำเนินการ ประกอบกับการได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป่า) โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์จึงมีปัจจัยที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้น รวมถึงการศึกษาผลอันเกิดจากการสร้างเสริมทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นจุดประสงค์สำคัญในการจัดกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ดังกล่าว

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงหมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์จัดขึ้น โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มาปรับหรือประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม มีลักษณะเป็นฐานการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเข้าไปร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ทั้งในเวลาเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และนอกเวลาเรียน เช่น ในช่วงว่างกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หรือโอกาสต่าง ๆ ที่ผู้ดูแลฐานการเรียนรู้จัดกิจกรรมขึ้นเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งในการบริหารจัดการฐานเรียนรู้ มีแนวทางและขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 S : Situation analysis การวิเคราะห์สถานการณ์

การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นขั้นตอนแรกและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการ เพื่อให้ได้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียน การศึกษาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งสภาพภายนอกและภายในโรงเรียน จะส่งผลต่อความต้องการ ความจำเป็นของโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ของการจัดทำโครงการ หรือการดำเนินงานต่าง ๆ สิ่งที่ต้องวิเคราะห์ เช่น ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น สภาพของผู้ปกครอง สภาพเกี่ยวกับตัวนักเรียน สภาพปัจจัยต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เป็นต้น

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ของโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ รวมทั้งการศึกษาเอกสารสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมของโรงเรียน พบว่า ในจุดที่ควรพัฒนา คือโรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือโครงการที่

ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีพฤติกรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถนำแนวปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้มีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ (โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์, 2559) นอกจากนั้นแล้ว ยังพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โรงเรียนได้ถูกกำหนดให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาเด็กเกี่ยวกับทักษะชีวิต ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้มีการพัฒนาหรือส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้รับเกียรติบัตรให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง ในปีการศึกษา 2558 จากพื้นฐานของความตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ที่ควรนำองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ประกอบกับสภาพครอบครัว และเป้าหมายของนักเรียนในท้องถิ่น ซึ่งส่วนมากมุ่งการทำงานเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ การมีทักษะชีวิตของนักเรียนย่อมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถหลีกเลี่ยงจากสิ่งยั่วยุต่าง ๆ ที่จะโน้มมน้าวจิตใจและพฤติกรรมไปในทางที่เสื่อมเสีย เช่น การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ โรงเรียนจึงจึงเริ่มดำเนินการศึกษาแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ในปี 2560 เพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้ที่จะเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนได้ โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ (Situation analysis : S) เรียบร้อยแล้ว ในขั้นตอนนี้ ผู้บริหารและคณะครูได้มีการประชุมวางแผน และเสนอข้อคิดเห็นที่จะดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ ในลักษณะของฐานการเรียนรู้ โดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 มาปรับหรือประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมของฐานการเรียนรู้ดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 O : Organization การจัดองค์การ

หลังจากการวิเคราะห์สถานการณ์และสรุปความคิดเห็นของคณะครูและผู้บริหารในขั้นตอนที่ 1 แล้วนั้น ขั้นตอนต่อไป คือ การจัดองค์การ ในที่นี้ หมายถึง การจัดระเบียบกิจกรรมให้เป็นกลุ่ม พร้อมกับมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในแต่ละฐานกิจกรรมได้รับผิดชอบอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของแหล่งเรียนรู้ หรือฐานการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ในขั้นตอนของการจัดองค์การนี้ โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้นำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ โดยคณะครูและบุคลากรทุกคน สามารถร่วมแสดงความคิดเห็น และเลือกเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกับรับผิดชอบงานตามความถนัดและความสนใจ ทั้งนี้ โรงเรียนได้เริ่มต้นจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในปี 2561 โดยยึดเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนเป็นหลักในการจัดกิจกรรม เช่น การทำนาสาธิต โรงเรียนธนาคาร

ธนาคารชยะ และเริ่มจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ในลักษณะของฐานการเรียนรู้ โดยเพิ่มกิจกรรมให้รองรับกับจำนวนนักเรียนที่ให้ความสนใจมากขึ้น ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการ ยังยึดหลักความพอเพียง และความคุ้มค่าในการดำเนินการ ต่อมาได้เริ่มจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ฐาน ดังนี้

1. ฐานเรียนรู้ศาสตร์พระราชา
2. ฐานการทำนาสาธิต
3. ฐานผลิตปุ๋ยหมักรักษาสีสิ่งแวดล้อม
4. ฐานการปลูก-ย้อมคราม
5. ฐานจิ้งหรีดเสริมรายได้
6. ฐานตลาดเหลือกินเหลือใช้
7. ฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต
8. ฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม
9. ฐานออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน

ผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้ง 9 ฐาน ได้แก่ ครูและนักเรียนที่เป็นวิทยากรประจำฐาน โดยได้นำ 3 คุณลักษณะ 2 เจื้อนไข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นองค์ประกอบหลักในการจัดกิจกรรมประจำฐาน ซึ่งจะมีลักษณะของกิจกรรมที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายที่จะให้เกิดกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ การเสริมสร้างทักษะชีวิต 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ได้แก่

1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น หมายถึง การรู้จักความถนัด ความสามารถ จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม
2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร ปัญหาและสถานการณ์รอบตัว วิพากษ์วิจารณ์ และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้อง ระบุปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง ความเข้าใจและรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ของบุคคล รู้สาเหตุของความเครียด รู้วิธีการควบคุมอารมณ์และความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย หลีกเลียงและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ไปในทางที่ดี
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น หมายถึง การเข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น ใช้ภาษาพูดและภาษากายเพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง รับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของ

ผู้อื่น วางตัวได้ถูกต้องเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ใช้การสื่อสารที่สร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

สำหรับการดำเนินกิจกรรมจะมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) นักเรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ

ขั้นตอนที่ 3 M : Management การบริหารจัดการ

เมื่อได้ดำเนินการจัดกลุ่มกิจกรรมและจัดความสัมพันธ์ระหว่างงานกับกลุ่มบุคคล พร้อมทั้งมอบหมายนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมในภาพรวมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการบริหารจัดการภายในกลุ่มหรือฐานของกิจกรรมแต่ละฐาน ซึ่งลักษณะเด่นของการบริหารจัดการในนวัตกรรมนี้ มุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการตนเอง (self-management) และการจัดการความรู้ (knowledge management)

การบริหารจัดการตนเอง หมายถึง ภายในฐานเรียนรู้แต่ละฐาน จะสามารถบริหารจัดการบุคคล กำหนดงานและภารกิจให้รับผิดชอบโดยหัวหน้าและคณะครูที่ปรึกษาประจำฐานความรู้แต่ละฐาน นอกจากนั้น ยังรวมไปถึง การออกแบบกิจกรรม การประเมินผลการร่วมกิจกรรมของนักเรียน การแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ การบริหารจัดการงบประมาณ ตลอดจนการนำเสนอข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะไปยังผู้บริหารเพื่อปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแนวดำเนินการในฐานเรียนรู้ของตนเอง

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในฐานเรียนรู้ เพื่อเป็นคลังความรู้สำหรับให้นักเรียนหรือบุคคลทั่วไปได้เข้ามาเรียนรู้ ความรู้ดังกล่าว อาจได้มาจากการประสบการณ์ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือวิทยากรท้องถิ่นที่เข้ามาร่วมกิจกรรมในฐานเรียนรู้ที่จัดขึ้น สำหรับวิธีการจัดเก็บความรู้ อาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป เช่น การบันทึกภาพเคลื่อนไหว การบันทึกภาพนิ่ง การบันทึกเสียงจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนการบันทึก การสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์

การบริหารจัดการ (Management) ในขั้นตอนที่ 3 นี้ มีลักษณะสำคัญคือ การมองปัจจุบัน เน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ การทำงานตรงกับวัตถุประสงค์ การตัดสินใจในระดับกลุ่มหรือฐานเรียนรู้ และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ผลของการดำเนินงานในขั้นนี้ คือ แผนการจัดกิจกรรมของฐานเรียนรู้แต่ละฐานที่ครูที่ปรึกษาช่วยกันออกแบบเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 J : Judgment and Decision Making การประเมินและการตัดสินใจ

ในการบริหารจัดการฐานเรียนรู้ การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญ และเกี่ยวข้องกับหน้าที่บริหารจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงาน และการกำกับติดตามงานในระยะเวลาต่าง ๆ ดังนั้น ขั้นตอนการดำเนินงานในขั้นตอนที่ 4 นี้ เมื่อได้ดำเนินกิจกรรม

ในฐานะเรียนรู้มาแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีการประเมินความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค พร้อมกันนั้น ครูที่ปรึกษากิจกรรมในแต่ละฐาน พร้อมทั้งนักเรียนแกนนำ อาจต้องใช้กระบวนการพิจารณาวิเคราะห์ ไตร่ตรอง เพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกในการปฏิบัติงาน หรืออาจตัดสินใจที่จะหยุดกิจกรรมดำเนินการต่อ หรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้การดำเนินกิจกรรมในฐานะมีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 A : Action การแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

ในขั้นตอนนี้ เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกับขั้นตอนที่ 4 คือการประเมินและการตัดสินใจ ทั้งนี้ เพราะเมื่อมีการประเมินและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไข หรือวิธีการพัฒนาที่กลุ่มครูที่ปรึกษาฐานเรียนรู้คิดว่าดีที่สุดแล้วสิ่งที่ควรกระทำต่อจากนั้น คือการดำเนินการแก้ไขหรือพัฒนางานทันที หรือตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการค้นหาสาเหตุที่เกิดขึ้น และใช้วิธีการแก้ไขที่ดีที่สุด เพื่อไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้นซ้ำอีก และควรมีวิธีการพัฒนาปรับปรุงงาน ถึงแม้ว่าการตรวจสอบงานจะไม่เกิดข้อบกพร่อง ฐานเรียนรู้แต่ละฐานก็ควรมีวิธีการปรับปรุงและพัฒนางานอยู่เสมอ เพื่อให้กิจกรรมนั้นเกิดประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม หรือมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขั้นตอนที่ 5 นี้ เป็นหลักการหนึ่งของวงจรเดมมิง (PDCA)

ขั้นตอนที่ 6 I : Identity, Innovation การสร้างอัตลักษณ์และสร้างนวัตกรรม

ความหมายของ “อัตลักษณ์” ในที่นี้ หมายถึง การกำหนดคุณลักษณะพิเศษของกิจกรรมในฐานเรียนรู้ รวมถึงคุณลักษณะเด่นหรือจุดเด่นของนักเรียนที่ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมในฐานของตนเอง เช่น อัตลักษณ์หรือความเฉพาะตัวในด้านการเป็นผู้มีจิตอาสา การเป็นผู้นำในการต่อต้านสิ่งเสพติดและอบายมุข ความเป็นผู้กล้า ทำทนายอุปสรรคโดยอาศัยความอดทนและความเพียร การเป็นนักวางแผน เป็นต้น ในขั้นตอนนี้สุดท้ายของนวัตกรรมนี้ เป็นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาค้นพบอัตลักษณ์ของฐานเรียนรู้ การให้คำนิยามในอัตลักษณ์ที่ชัดเจน นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และภูมิใจในอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง และคิดต่อยอดเป็นผลงานหรือนวัตกรรมของตนเอง หรือของกลุ่มที่สนใจ ซึ่งการกำหนดอัตลักษณ์ของฐานเรียนรู้ ครูที่ปรึกษากิจกรรมควรให้นักเรียนแกนนำ และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมในฐานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาอัตลักษณ์ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม

จากแนวทางการดำเนินงานทั้ง 6 ขั้นตอน ครูที่ปรึกษาและนักเรียนที่เป็นวิทยากรประจำฐานจะเป็นผู้ออกแบบกิจกรรม โดยได้นำ 3 คุณลักษณะ 2 เจ็อนไข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบประกอบหลักในการจัดกิจกรรมประจำฐาน ซึ่งจะมีลักษณะของกิจกรรมที่แตกต่างกัน แต่เป้าหมายที่จะให้เกิดกับผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ การเสริมสร้างทักษะชีวิต และจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่ง ชมาพร ศรีอินทยาจิต (2548) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก พบว่า ปัจจัยที่

ส่งผลกระทบต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมา คือ การปรับตัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสัมพันธภาพภายในครอบครัว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตมากที่สุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาตามลำดับ คือ สภาพแวดล้อมในโรงเรียน การปรับตัว แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และสัมพันธภาพในครอบครัว และการสนับสนุนทางสังคม สำหรับการดำเนินกิจกรรมในฐานการเรียนรู้ของโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์จะมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือกระทำ (Active Learning) นักเรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ นำไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า หรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสี วิทยาสรรค์ และเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคณะวิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ศึกษา
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยนักเรียนและครู โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ปีการศึกษา 2561 ได้แก่

- 1.1 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 547 คน
- 1.2 ครู จำนวน 32 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและคณะได้ใช้แบบสอบถามเพื่อการประเมิน และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้

3.1 แบบประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้ตอบแบบประเมิน คือ นักเรียน และครู แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ รายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเพื่อการประเมินผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน 4 ด้าน คือ

- 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ
- 2) การวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 10 ข้อ

3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด จำนวน 10 ข้อ

4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเพื่อการประเมินจิตสำนึกรักษารักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 8 ข้อ

แบบสอบถามเพื่อการประเมิน ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ทั้ง 48 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มาก

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อยที่สุด

3.2 แบบบันทึกใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการกำหนดคำถามเฉพาะเจาะจงและชัดเจน เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบคำตอบของแต่ละคนได้สะดวกขึ้น ในประเด็นข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างทักษะชีวิต และจิตสำนึกรักษารักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ (ตั้งปรากฏในภาคผนวก)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ คณะวิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างคำถาม

2. ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามของบุญชม ศรีสะอาด (2554)

3. สร้างแบบสอบถาม และแบบบันทึกที่ใช้ในการสนทนากลุ่มให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

4. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ในด้านภาษา เนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

5. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC (Item- Objective Congruence Index) โดยผู้เชี่ยวชาญ สาขาการบริหารการศึกษา สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาการวัดผลและการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของ

ข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษาในข้อคำถาม จากนั้น พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ข้อคำถาม 48 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง

6. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามที่ยุ่เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วจัดทำต้นฉบับที่สมบูรณ์ นำไป จัดพิมพ์เพื่อรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนและครูเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้
2. คณะวิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อการประเมินให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 574 ฉบับ และครู จำนวน 32 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 606 ฉบับ ได้รับคืน 606 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในประเด็นข้อเสนอแนะในการพัฒนากิจกรรม เสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบฐานการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งหมด 10 คน เพื่อรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย จากคนหลายกลุ่มที่มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับประเด็นการสนทนา ซึ่งคณะวิจัยได้กำหนดประเด็น หลักในการสนทนา 3 ประเด็น โดยแต่ละประเด็นจะใช้คำถามเพื่อสนับสนุนให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากขึ้น นำเสนอประเด็นการสนทนาและคำถามสนับสนุน (ดังปรากฏในภาคผนวก) มีการบันทึกข้อมูลเพื่อนำมา สรุปเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล
2. คณะวิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามการประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึก รักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน และโดยรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด.2552) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับ มากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับ มาก

- 2.51 – 3.50 มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญปัญหาท้องถิ่นในระดับ ปานกลาง
 1.51 – 2.50 มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นในระดับ น้อย
 1.00 – 1.50 มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นในระดับ น้อยที่สุด

3. นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) มาวิเคราะห์เนื้อหา และจัดหมวดหมู่ (Content Analysis) แล้วแจกแจงความถี่ หาจำนวนร้อยละ (Percentage) ของแต่ละ คำตอบ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	x	แทน	ข้อมูล
	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	\sum	แทน	ผลรวม

วิเคราะห์หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร } S.D. = \frac{\sqrt{N \sum x^2 - (\sum x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูล
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของข้อมูลแต่ละคนยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์หาค่าร้อยละ ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ 2) เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ และ 3) เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คณะวิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

\bar{x} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

$S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ดังตารางที่ 1 – 10 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

	ทักษะชีวิต	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	4.13	0.74	มาก
2	ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.00	0.77	มาก
3	ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.25	0.69	มาก
4	ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.47	0.58	มาก
รวม		4.21	0.70	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ โดยรวมมีพฤติกรรมหรือความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีพฤติกรรมหรือความสามารถอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.69) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.74) และ ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. บอกความสามารถ ความถนัดของตนเองได้	4.12	0.69	มาก
2. บอกจุดด้อย หรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้	3.97	0.74	มาก
3. ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล	4.23	0.68	มาก
4. บอกคุณลักษณะที่ดีของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ	4.20	0.71	มาก
5. กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ	3.92	0.81	มาก
6. แสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย	4.29	0.74	มาก
7. บอกเป้าหมายหรือวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้	4.10	0.73	มาก
8. ปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้ และปรับปรุงการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จได้	4.11	0.76	มาก
9. ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.21	0.73	มาก
10. อาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชนโรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมป้องกันหรือแก้ปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม	4.15	0.73	มาก
รวม	4.13	0.74	มาก

จากตารางที่ 2 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของผู้อื่น ระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่าผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.74) ส่วนผลการประเมินรายข้อ พบว่า นักเรียนประเมินตนเองในระดับมาก ทุกข้อ สำหรับพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การแสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ การยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.68) และการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.73) ส่วน

พฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พฤติกรรมการกล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ การบอกจุดด้อยหรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. เลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง	4.21	0.67	มาก
12. ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	3.86	0.66	มาก
13. ตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	3.97	0.63	มาก
14. มีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ปัญหา	3.95	0.73	มาก
15. หลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่ หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ	4.37	0.89	มาก
16. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัว หรือชุมชน	4.15	0.77	มาก
17. ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนาแลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน	3.86	0.74	มาก
18. วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกัน หรือแก้ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	3.91	0.72	มาก
19. สร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการงาน หนังสั้น นิทรรศการ ฯลฯ	3.68	0.81	มาก
20. ประเมินคุณค่า และสร้างข้อสรุปผลการกระทำ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง	4.00	0.78	มาก
รวม	4.00	0.77	มาก

จากตารางที่ 3 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่าผลการประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.77) ส่วนผลการประเมินรายข้อ พบว่า นักเรียนประเมินตนเองในระดับมากทุกข้อ สำหรับพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุข ฯลฯ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.89) รองลงมา คือ การเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อตนเอง ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.67) และการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัว หรือชุมชน ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.77) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การสร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงงาน หนังสือ นิตยสาร ฯลฯ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.81) รองลงมา คือ ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.66) และ การติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนา แลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
21. บอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร	4.39	0.65	มาก
22. แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.39	0.61	มาก
23. ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.18	0.70	มาก
24. จัดการกับอารมณ์ตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม	4.30	0.62	มาก
25. เมื่อเกิดความเครียด มีวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์	4.35	0.71	มาก
26. สร้างกำลังใจให้ตนเองได้	4.25	0.76	มาก
27. เลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ	4.30	0.65	มาก

ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
28. มีวิธีเสนอทางออกของข้อขัดแย้งในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยสันติวิธี	4.22	0.67	มาก
29. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้	3.97	0.69	มาก
30. ปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้	4.19	0.76	มาก
รวม	4.25	0.69	มาก

จากตารางที่ 4 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ของนักเรียนโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่าผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.69) ส่วนผลการประเมินรายข้อ พบว่า นักเรียนประเมินตนเองในระดับมากทุกข้อ สำหรับพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การบอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.65) และ แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.61) รองลงมา ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.62) และ การเลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.65) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ การควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.70) และ การปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.76)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
31. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	4.55	0.53	มากที่สุด
32. ใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.68	มาก
33. ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพกับผู้เกี่ยวข้อง	4.43	0.60	มาก
34. แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม	4.65	0.51	มากที่สุด

ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
35. แสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครอง ครู ในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ	4.63	0.50	มากที่สุด
36. ใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก	4.44	0.59	มาก
37. ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.33	0.50	มาก
38. อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	4.37	0.59	มาก
39. ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ	4.42	0.59	มาก
40. ปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์	4.53	0.57	มากที่สุด
รวม	4.47	0.58	มาก

จากตารางที่ 5 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่าผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) ส่วนผลการประเมินรายข้อ พบว่า นักเรียนประเมินตนเองในระดับ มาก และ มากที่สุด โดยพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ย ในระดับ มากที่สุด มีจำนวน 4 รายการ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ การแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) การแสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครอง ครูในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.50) การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.53) และ การปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.57) ส่วนการประเมินตนเองของนักเรียนในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ การปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพกับผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.60) และ การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.59) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ การอาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.59) และ การใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน
โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู

การพัฒนาทักษะชีวิต		ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	4.07	0.69	มาก
2	ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	3.93	0.70	มาก
3	ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.13	0.76	มาก
4	ด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.27	0.68	มาก
รวม		4.10	0.71	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู โดยรวมมีพฤติกรรมหรือความสามารถอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในทักษะชีวิตอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับ ดังนี้ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.76) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.69) และ ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น		ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	บอกความสามารถ ความถนัดของตนเองได้	3.94	0.71	มาก
2.	บอกจุดด้อย หรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้	3.78	0.66	มาก
3.	ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล	4.16	0.68	มาก
4.	บอกคุณลักษณะที่ดีของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ	4.19	0.59	มาก
5.	กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ	3.91	0.64	มาก
6.	แสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถี	4.34	0.55	มาก

ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประชาธิปไตย			
7. บอกเป้าหมายหรือวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้	3.84	0.72	มาก
8. ปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้ และปรับปรุงการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จได้	3.86	0.71	มาก
9. ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	4.19	0.69	มาก
10. อาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน โรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมป้องกันหรือแก้ปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม	4.50	0.67	มากที่สุด
รวม	4.07	0.69	มาก

จากตารางที่ 7 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าของผู้อื่น ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.69) ส่วนผลการประเมินรายข้อ ครูมีความเห็นว่านักเรียนอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน โรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมป้องกันหรือแก้ปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.67) ส่วนรายการอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก คือ การแสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ การบอกคุณลักษณะที่ดีของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.59) และการปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.69) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามความคิดเห็นของครู คือ การบอกจุดด้อย หรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือการบอกเป้าหมายหรือวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้ ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.72) การปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้ และปรับปรุงการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จได้ ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.71) และ การกล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
11. เลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง	3.84	0.77	มาก
12. ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ	3.75	0.76	มาก
13. ตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม	3.81	0.82	มาก
14. มีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ปัญหา	4.00	0.72	มาก
15. หลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่ หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ	4.03	0.54	มาก
16. มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัว หรือชุมชน	4.25	0.76	มาก
17. ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนาแลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน	3.03	0.74	มาก
18. วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกัน หรือแก้ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์	3.88	0.66	มาก
19. สร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการ หนังสือ นิตยสาร ฯลฯ	3.75	0.62	มาก
20. ประเมินคุณค่า และสร้างข้อสรุปผลการกระทำ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของตนเองและผู้อื่น เพื่อเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง	3.94	0.50	มาก
รวม	3.93	0.70	มาก

จากตารางที่ 8 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.70) ส่วนผลการประเมินรายข้อ

มีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกรายการ โดย พฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครั้ว หรือ ชุมชน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.76) รองลงมา คือ การหลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่ หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.54) และการมีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.72) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามความคิดเห็นของครูคือ การติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนา แลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน ($\bar{X} = 3.03$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ การประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.76) และการสร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงงาน หนังสือ นิทรรศการ ฯลฯ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.62)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสี วิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
21. บอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร	4.16	0.63	มาก
22. แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	4.16	0.72	มาก
23. ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	4.06	0.91	มาก
24. จัดการกับอารมณ์ตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม	4.00	0.76	มาก
25. เมื่อเกิดความเครียด มีวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์	4.00	0.84	มาก
26. สร้างกำลังใจให้ตนเองได้	4.13	0.75	มาก
27. เลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ	4.44	0.67	มาก
28. มีวิธีเสนอทางออกของข้อขัดแย้งในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยสันติวิธี	3.88	0.75	มาก
29. เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้	4.16	0.72	มาก
30. ปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้	4.28	0.73	มาก

ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
รวม	4.13	0.76	มาก

จากตารางที่ 8 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.76) ส่วนผลการประเมินรายข้อ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกรายการ โดย พฤติกรรมหรือความสามารถด้านทักษะชีวิตของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ การปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.73) บอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.63) การแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้เหมาะสม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.72) และ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .72) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามความคิดเห็นของครู คือ การมีวิธีเสนอทางออกของข้อขัดแย้งในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยสันติวิธี ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.75)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู ด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ด้านการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
31. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม	4.28	0.73	มาก
32. ใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม	4.19	0.64	มาก
33. ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้อง	4.06	0.72	มาก
34. แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม	4.41	0.61	มาก
35. แสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครอง ครู ในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ	4.50	0.72	มากที่สุด

ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
36. ใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก	4.22	0.61	มาก
37. ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.03	0.54	มาก
38. อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน	4.38	0.66	มาก
39. ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ	4.31	0.82	มาก
40. ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์	4.31	0.64	มาก
รวม	4.27	0.68	มาก

จากตารางที่ 10 การประเมินทักษะชีวิต ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ผลการประเมินโดยรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.68) ผลการประเมินรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับ มากที่สุด หนึ่งรายการ คือ การแสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครอง ครู ในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.72) ส่วนรายการอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ได้แก่ การแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.61) อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.66) การไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.82) และ การปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.63) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามความคิดเห็นของครู คือ การให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพกับผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.72) และ การใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.64)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ดังตารางที่ 11 – 12 ดังนี้

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมหรือความสามารถที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกรักษากฎมึปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

	จิตสำนึกรักษากฎมึปัญญาท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	บอกความหมายและยกตัวอย่างกฎมึปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้	4.16	0.66	มาก
2.	บอกประโยชน์หรือคุณค่าของกฎมึปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อคนในชุมชนได้	4.22	0.74	มาก
3.	มีส่วนร่วมกักิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎมึปัญญาชาวบ้าน กฎมึปัญญาท้องถิ่นหรือกฎมึปัญญาไทย	4.31	0.72	มาก
4.	ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกักฎมึปัญญาชาวบ้าน กฎมึปัญญาท้องถิ่น หรือกฎมึปัญญาไทย	4.44	0.74	มาก
5.	แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์กฎมึปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า	4.25	0.72	มาก
6.	แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านการปกป้องรักษากฎมึปัญญาท้องถิ่น เพื่อไม่ให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน	4.22	0.72	มาก
7.	ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎมึปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กัตนเอง	4.25	0.77	มาก
8.	วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์กฎมึปัญญาท้องถิ่น	4.14	0.74	มาก
	รวม	4.25	0.73	มาก

จากตารางที่ 11 การประเมินตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับจิตสำนึกรักษากฎมึปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผลการประเมินโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.73) ผลการประเมินรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก ทุกรายการ พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่

เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.74) รองลงมาคือ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.72) แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.72) และ ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.77) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือ บอกความหมายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.66)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับพฤติกรรมหรือความสามารถที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ตามความคิดเห็นของครู

ด้านจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. บอกความหมายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้	4.19	0.74	มาก
2. บอกประโยชน์หรือคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อคนในชุมชนได้	4.19	0.78	มาก
3. มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย	4.31	0.78	มาก
4. ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย	4.22	0.71	มาก
5. แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า	4.25	0.67	มาก
6. แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านการปกป้องรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อไม่ให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน	4.00	0.72	มาก
7. ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง	4.19	0.74	มาก
8. วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็น	4.06	0.80	มาก

ด้านจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น			
รวม	4.18	0.74	มาก

จากตารางที่ 12 การประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถของนักเรียนเกี่ยวกับจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของครู พบว่า ผลการประเมินโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.74) ผลการประเมินรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยในระดับ มาก ทุกรายการ พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ การแสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและ เห็นคุณค่า ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.67) ส่วนพฤติกรรมหรือความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านการปกป้องรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ไม่สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.72) รองลงมา คือ วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.80)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน
โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังตารางที่ 13 – 14

ตารางที่ 13 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ด้านการวิเคราะห์
ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง (n = 10)

	แนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต	ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยอาศัยความรู้ความสามารถ ของตนเอง	4	40.00
2	การฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผน ดำเนินการด้วยตนเอง	3	30.00
3	การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นมิตร และเปิด โอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	1	10.00
4	การสนับสนุนให้นักเรียนรับข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง	2	20.00

จากตารางที่ 13 แสดงแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด
วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง อยู่ในลำดับมากที่สุด
ร้อยละ 40 รองลงมา คือ การฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนดำเนินการด้วยตนเอง ร้อยละ
30 และ การสนับสนุนให้นักเรียนรับข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง
ร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงค่าความถี่ ร้อยละของแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ (n = 10)

	แนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ
1	การจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ รับผิดชอบ และรู้สึกเป็นเจ้าของในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	1	10.00
2	การสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ทุกฐานกิจกรรม	2	20.00
3	การจัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/นอกชุมชนเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	4	40.00
4	การจัดกิจกรรมแสดงผลงานอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์	3	30.00

จากตารางที่ 14 แสดงแนวทางในการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่า การจัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/นอกชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในลำดับมากที่สุด ร้อยละ 40 รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมแสดงผลงานอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ร้อยละ 30 และ การสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ทุกวิชา ทุกระดับชั้น ร้อยละ 20 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต และจิตสำนึก
รักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน
โคกสีวิทยาสรรค์ และ เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่
ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งคณะวิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ
ข้อเสนอแนะ ดังนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
- 2) เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่
ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
- 3) เพื่อได้แนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดย
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ให้แก่นักเรียน ซึ่งทักษะชีวิตถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างภูมิคุ้มกันชีวิตให้เด็กและเยาวชน ในสภาพ
สังคมที่เปลี่ยนแปลง และเตรียมความพร้อมสำหรับการดำเนินชีวิตในอนาคต ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างให้
นักเรียนมีความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจในกระบวนการทางปัญญาที่ชุมชนท้องถิ่นคิดขึ้นจากการเรียนรู้ สังคม
และสืบทอดต่อกันมา ซึ่งเป็นชุมชนทรัพยากรทางปัญญาที่คนไทยควรรู้ ควรศึกษา และพัฒนาให้สามารถนำมาใช้
ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ
นักเรียน โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประชากรที่ใช้ในการ
วิจัย ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-6 จำนวน 547 คน ครู จำนวน 32 คน ปีการศึกษา 2561
เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อการประเมิน ที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจาก

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) การวิเคราะห์ แบบสอบถามเพื่อการประเมินทักษะชีวิต ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และการประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่การหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ หาค่าความถี่และร้อยละสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อการประเมินสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาผลการเสริมสร้างทักษะชีวิต โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ โดยรวมมีพฤติกรรมและความสามารถที่แสดงถึงทักษะชีวิตของนักเรียน ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ผลการประเมินพฤติกรรมหรือความสามารถอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน ทั้งผลการประเมินตนเองของนักเรียน และผลการประเมินนักเรียนโดยครู
2. การศึกษาผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ โดยรวมมีพฤติกรรมและความสามารถที่แสดงถึงการมีจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ในระดับ มาก ทั้งผลการประเมินตนเองของนักเรียน และผลการประเมินนักเรียนโดยครู
3. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่า ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในการพัฒนาทักษะชีวิต ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง ควรฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนดำเนินการด้วยตนเอง ควรสนับสนุนให้นักเรียนรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง และควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น เป็นมิตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่วนในการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรจัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/นอกชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมแสดงผลงานอันเกี่ยวเนื่องกับการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ควรสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญา

ท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ทุกวิชา ทุกระดับชั้น และควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ รับผิดชอบและรู้สึกเป็นเจ้าของในศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น

อภิปรายผล

1. ผลการเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ จากการประเมินทักษะชีวิตของตนเองและการประเมินของครู โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์มีกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการ การศึกษา โดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่สูงขึ้น เช่น พัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดจำแนก แยกแยะ ใคร่ครวญไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบ โดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล พัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการรวบรวม ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการทำงานเป็นทีม เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ ๆ และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการเรียนรู้และทักษะการทำงาน ให้สามารถทำงานด้วยตนเองได้ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โรงเรียนได้ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน มีการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปรับหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนอย่าง หลากหลาย มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็ม ศักยภาพ ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมอย่างหลากหลาย สร้างโอกาสให้ นักเรียนมีส่วนร่วม และได้ลงมือปฏิบัติจริง และเน้นทักษะการคิด เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ในรูปของฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างฐานการเรียนรู้ จำนวน 9 ฐาน ซึ่ง จุดประสงค์สำคัญร่วมกันของการจัดกิจกรรมในแต่ละฐานการเรียนรู้ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคน ได้แสดงความคิดเห็น นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ผู้เรียนมีส่วน ร่วมในการค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการจัดการและทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ เมื่อพิจารณารายด้าน จึงพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการ ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยมีรายละเอียดที่สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ฐาน นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ครูที่ปรึกษาในฐานการเรียนรู้แต่ละฐาน จะชี้แนะแนวทางในการสร้างความรู้ให้แก่นักเรียน จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้พบปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้นักเรียนรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มองตนเองและผู้อื่นในแง่บวก มีความภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางสู่ความสำเร็จ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ฐานกิจกรรมสำคัญที่มีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนเกิดการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ศาสตร์พระราชชา ฐานตลาดเหลือกินเหลือใช้ ฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต และฐานออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนแสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ตามวิถีประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล และปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ดังความหมายของทักษะชีวิตที่กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้ให้ไว้ว่า บุคคลที่มีทักษะชีวิต จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงและร่วมสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่มีสุขภาพดี (Health Community)

1.2 ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ฐาน มีเป้าหมายร่วมกันประการหนึ่ง คือ เป็นฐานกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตในด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเป้าหมายสำคัญคือ นักเรียนได้สะท้อนตนเองเชื่อมโยงกับชีวิตและการดำเนินชีวิตในอนาคต นักเรียนทุกคนที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ฐาน นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ครูที่ปรึกษาในฐานการเรียนรู้แต่ละฐาน จะชี้แนะแนวทางในการสร้างความรู้ให้แก่นักเรียน จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เผชิญอย่างมีเหตุผลและรอบคอบ แก้ปัญหาในสถานการณ์

วิกฤตได้อย่างเป็นระบบ และฝึกให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ฐานกิจกรรมสำคัญที่มีกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ได้แก่ ฐานการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ฐานการทำงานอาสาจิต ฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม ฐานผลิตปุ๋ยหมักรักษ์สิ่งแวดล้อม ฐานการปลูก-ย้อมคราม ฐานจิ้งหรีดสร้างรายได้ ส่งผลให้นักเรียนสามารถประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผล สามารถสรุปผลการกระทำเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การตัดสินใจที่จะหลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุข ฯลฯ นอกจากนั้นแล้ว นักเรียนยังสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง และนักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัวยุหรือชุมชน สอดคล้องกับความหมายของทักษะชีวิตตามแนวคิดของ ฟรานซิส (Francis, 2007) ว่าเป็นความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ชีวิตดีขึ้น ประกอบด้วยทักษะการคิด ทักษะทางสังคม และทักษะการปฏิเสธ ซึ่งทักษะเหล่านี้ทำให้เด็กมีพัฒนาการและการเจริญเติบโตที่ดีในวัยผู้ใหญ่

1.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา เช่น โครงการสนับสนุนกิจกรรมดนตรี-นาฏศิลป์ โครงการส่งเสริมศักยภาพวงดุริยางค์ วงดนตรีพื้นเมือง การแข่งขันกีฬาภายใน โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โครงการห้องเรียนสีขาว ฯลฯ อีกทั้งโรงเรียนยังมีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนได้เลือกเรียนรู้ตามความสนใจ เช่น ฐานเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ฐานการทำงานอาสาจิต ฐานผลิตปุ๋ยหมักรักษ์สิ่งแวดล้อม ฐานปลูก-ย้อมคราม ฐานจิ้งหรีดสร้างรายได้ ฐานตลาดเกลือกินเกลือใช้ ฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต ฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และฐานออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน ฐานการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามความสมัครใจ ความสนใจ และความถนัด ซึ่งนักเรียนจะได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และแสดงออกซึ่งความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำ-ผู้ตามที่ดี เรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ในการประเมินทักษะชีวิต นักเรียนจึงบอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร และแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น นักเรียนยังสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม และเลือกวิธีการสร้างสุข

ให้กับตนเองได้ ซึ่งทักษะการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (Coping with Emotion and stress skill) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย หมายถึง ความสามารถในการประเมินอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เลือกใช้วิธีจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เป็นความสามารถที่จะรู้สาเหตุของความเครียด เรียนรู้วิธีการควบคุมระดับของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย และหลีกเลี่ยงสาเหตุ พร้อมทั้งเบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ (กรมสุขภาพจิต, 2541)

1.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ด้านการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 9 ฐาน นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีโดยเรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย มีจิตอาสา ปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของกลุ่มได้ หลักการเหล่านี้ ส่งผลให้นักเรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม มีวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งด้านภาษาพูด ภาษากายด้วยความสุภาพและเป็นมิตร ฐานกิจกรรมทุกฐานจึงเน้นให้นักเรียนได้เข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น สามารถสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และรับรู้ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของผู้อื่นผ่านกิจกรรมในแต่ละช่วงเวลา เช่นการทำนา การปลูกต้นคราม การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงจิ้งหรีด การซื้อขายชยะ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ ล้วนเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือเป็นกลุ่มจึงจะสำเร็จ ดังนั้นกิจกรรมจากฐานการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งผลให้นักเรียนแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตร แสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครองและครูในโอกาสที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติตามกฎ กติกาหรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน และสังคมอย่างเต็มใจ นอกจากนั้นแล้ว นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฐานการเรียนรู้ยังสามารถใช้ภาษาพูด และภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก ซึ่งทักษะการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร (Interpersonal relationship and Communication skill) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ที่กล่าวถึงความสามารถในการใช้คำพูด และภาษาท่าทางเพื่อการสื่อสาร ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง และความสามารถในการรับรู้ความรู้สึกนึกคิดของอีกฝ่าย ไม่ว่าจะในการแสดงความต้องการ ความชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ ฯลฯ (กรมสุขภาพจิต, 2541)

2. ผลการเสริมสร้างจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ จากการประเมินตนเองและการ

ประเมินของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์มีกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมรักความเป็นไทยและคุณลักษณะของครูและนักเรียนโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนอย่างหลากหลาย มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริหารจัดการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยจัดโครงการ/กิจกรรมอย่างหลากหลาย สร้างโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม และได้ลงมือปฏิบัติจริง และเน้นทักษะการคิด เช่น การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ในรูปของฐานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างฐานการเรียนรู้ จำนวน 9 ฐาน ซึ่งจุดประสงค์สำคัญร่วมกันของการจัดกิจกรรมในแต่ละฐานการเรียนรู้ คือ การเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นพบความรู้หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนมีโอกาสคิดสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจ เคารพในถิ่นฐานบ้านเกิดและภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อพิจารณารายด้าน จึงพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย นักเรียนมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างแพร่ อนุรักษ์สิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า และต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะและจิตสำนึกอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ พบว่า ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่ เห็นว่า โรงเรียนควรพัฒนาทักษะชีวิตแก่นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นรอบตัว โดยอาศัยความรู้ความสามารถของตนเอง และควรฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและวางแผนดำเนินการด้วยตนเอง สำหรับสำหรับการพัฒนาจิตสำนึกอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ร่วมสนทนาส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนควรจัดทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน/นอกชุมชน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และควรจัดกิจกรรมแสดงผลงานอันเนื่องมาจากการใช้

ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การจัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยใช้การกระทำ (Learning by Doing) ในรูปแบบของโครงการหรือกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนพื้นฐานของความก้าวหน้าแบบค่อยเป็นค่อยไปตามธรรมชาติ ตลอดจนการเรียนรู้ในสถานที่จริง สถานการณ์จำลอง กรณีศึกษา บทบาทสมมุติ บทบาทของผู้นำ ฯลฯ จะทำให้การเรียนรู้ด้านจิตสาธารณะประสบความสำเร็จเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม (Suttirat, 2009)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1. สถานศึกษาจัดทำรูปแบบหรือนวัตกรรมเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการวางแผน คิดวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
2. สถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการความรู้ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียนและเยาวชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างหรือพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน
2. การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างหรือปลูกจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นปีที่ 10-12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสุขภาพจิต. (2543, 23-24 มีนาคม). รายงานการประชุมวิชาการทักษะชีวิต ครั้งที่ 3 เรื่อง **ทักษะชีวิตกับความฉลาดทางอารมณ์ : สู่สหัสวรรษแห่งการพัฒนาเยาวชนแบบองค์รวม**. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กาญจนา เฉลิมพล. (2555). **การศึกษารูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ จังหวัดราชบุรี**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เกษม วัฒนชัย. (2549). การสัมมนาเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เพื่อขยายผลสู่ประกอบการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ**. นนทบุรี : เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์.
- ชวน เพชรแก้ว. (2547). “การยกระดับและการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานการณ์ปัจจุบัน.” **วารสารกับภาษาไทย**, 3(3), 14-23.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์. (2551). รายงานผลการวิจัย โครงการวิจัยชุด “การสื่อสารจิตสำนึกสาธารณะ” เรื่อง **จิตสำนึกของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐต่อการแก้ไขปัญหาสาธารณะที่ได้รับการร้องเรียนผ่านสื่อมวลชน**. คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์. (2561). **รายงานประจำปีของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2561**. สกลนคร: โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์.
- วนิดา ขาวมงคล เอกแสงศรี. (2546). **หลักการสอนพัฒนาทักษะชีวิต**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชมาพร ศรีอิทยาจิต. (2548). **การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดนครนายก.** ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อพัฒนา (ไอเอพีดี). (2549). **รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม.** กรุงเทพฯ
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2551). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2550). เอกสารการสอนชุดวิชาทักษะชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564.**
- สุวรรณ ไชยะธน, **ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย,** มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2548.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา.** กรุงเทพฯ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: สมศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.** กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Dohmen, G. (1996). **Lifelong Learning: Guideline for a Modern Education Policy.** Retrieved April 4, 2012, from portai.unesco.org/.../32f065862b89709d9c0575839f1d...
- Francis, Margaret. (2007). **Life Skill Education.** Retrieved April 4, 2012, from http://changingminds.org/articles/life_skills_education.htm.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). **Taxonomy of education objectives: The classification of educational goals.** New York, NY: David Mckay.

Suttirat, Chaiwat. (2009). **Teach Children to have Public Mind**. Bangkok: vprint(1991) Press.

UNESCO PROAP and SEAMEO TROPED NETWORK. (1999). Retrieved November 11, 2009,

www.tm.mahidol.ac.th/seameo/images/totmanual. PDF

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือการวิจัย

สำหรับนักเรียน

แบบประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่นของนักเรียน
(โครงการวิจัย การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น
โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์)

คำชี้แจง โปรดตอบแบบประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น ตามสภาพความเป็นจริงและตรงกับระดับพฤติกรรม หรือความสามารถในการพัฒนาของนักเรียน โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ต้องการ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มาก

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับชั้นเรียน ม. 1 ม. 2 ม. 3 ม. 4 ม. 5 ม. 6

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น						
1.	บอกความสามารถ ความถนัดของตนเองได้					
2.	บอกจุดด้อย หรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้					
3.	ยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล					
4.	บอกคุณลักษณะที่ดีของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ					
5.	กล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ					
6.	แสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
7.	บอกเป้าหมายหรือวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้					
8.	ปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้ และปรับปรุงการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จได้					
9.	ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม					
10.	อาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน โรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมป้องกันหรือแก้ปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม					
การวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์						
11.	เลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อตนเอง					
12.	ประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
13.	ตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม					
14.	มีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา และเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ปัญหา					
15.	หลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่ หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ					
16.	มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัว หรือชุมชน					
17.	ติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนาแลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน					
18.	วิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกัน หรือแก้ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์					
19.	สร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อแก้ปัญหที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงงาน หนังสือ นิตรรศการ ฯลฯ					
20.	ประเมินคุณค่า และสร้างข้อสรุปผลการกระทำ การ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	ตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง และผู้อื่นเพื่อเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง					
การจัดการกับอารมณ์และความเครียด						
21.	บอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึกและมีอารมณ์อย่างไร					
22.	แสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม					
23.	ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้					
24.	จัดการกับอารมณ์ตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วยวิธีการที่เหมาะสม					
25.	เมื่อเกิดความเครียด มีวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์					
26.	สร้างกำลังใจให้ตนเองได้					
27.	เลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่านหนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ					
28.	มีวิธีเสนอทางออกของข้อขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยสันติวิธี					
29.	เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้					
30.	ปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างได้					
การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น						
31.	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
32.	ใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม					
33.	ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพกับผู้เกี่ยวข้อง					
34.	แสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม					
35.	แสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	ผู้ปกครอง ครู ในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ					
36.	ใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก					
37.	ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ					
38.	อาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน					
39.	ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ					
40.	ปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์					

ตอนที่ 3 แบบประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
1.	บอกความหมายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้					
2.	บอกประโยชน์หรือคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อคนในชุมชนได้					
3.	มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์ สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย					
4.	ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย					
5.	แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า					
6.	แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านการปกป้องรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อไม่ให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคปัจจุบัน					
7.	ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง					
8.	วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

สำหรับครู

แบบประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน
(โครงการวิจัย การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น
โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์)

คำชี้แจง โปรดตอบแบบประเมินทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามสภาพความเป็นจริงและตรงกับระดับพฤติกรรม หรือความสามารถในการพัฒนาของนักเรียน โดยเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องหลังข้อความที่ต้องการ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ มาก

ระดับ 3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมหรือความสามารถ น้อยที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง

2. ระดับชั้นที่สอน ม. 1 ม. 2 ม. 3 ม. 4 ม. 5 ม. 6

ตอนที่ 2 แบบประเมินทักษะชีวิตของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น						
1.	นักเรียนบอกความสามารถ ความถนัดของตนเองได้					
2.	นักเรียนบอกจุดด้อย หรือสิ่งที่ควรแก้ไขของตนเองได้					
3.	นักเรียนยอมรับความแตกต่างทางความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างมีเหตุผล					
4.	นักเรียนบอกคุณลักษณะที่ดีของตนเองได้อย่างภาคภูมิใจ					
5.	นักเรียนกล้าแสดงออกทางความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีของตนเองด้วยความมั่นใจ					
6.	นักเรียนแสดงออกถึงการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
7.	นักเรียนบอกเป้าหมายหรือวางแผนการดำเนินชีวิตของตนเองได้					
8.	นักเรียนปฏิบัติตามแผนการดำเนินชีวิตที่กำหนดไว้ และปรับปรุงการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตนเองประสบผลสำเร็จได้					
9.	ปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม					
10.	นักเรียนอาสาเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ในชุมชน โรงเรียน รวมทั้งเข้าร่วมป้องกันหรือแก้ปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อส่วนรวม					
การวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์						
11.	นักเรียนเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อตนเอง					
12.	นักเรียนประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวได้อย่างมีเหตุผลและรอบคอบ					
13.	นักเรียนตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม					
14.	นักเรียนมีมุมมองด้านดีในบรรยากาศหรือสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาและเลือกใช้วิธีการที่นุ่มนวลในการแก้ปัญหา					
15.	นักเรียนหลีกเลี่ยงการถูกชักชวนไปในสถานที่ หรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อปัญหาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ยาเสพติด อบายมุขต่าง ๆ					
16.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันในกลุ่มเพื่อน ห้องเรียน ครอบครัว หรือชุมชน					
17.	นักเรียนติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ ความรู้จากสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาสนทนาแลกเปลี่ยน และใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาร่วมกัน					
18.	นักเรียนวิเคราะห์ผลกระทบและหาทางป้องกัน หรือแก้ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์					
19.	นักเรียนสร้างผลงานที่เกิดจากความคิดและเหตุผลเพื่อ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการ หนังสือ นิตยสาร ฯลฯ					
20.	นักเรียนประเมินคุณค่า และสร้างข้อสรุปผลการกระทำ การตัดสินใจและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ของ ตนเองและผู้อื่นเพื่อเป็นบทเรียนชีวิตของตนเอง					
การจัดการกับอารมณ์และความเครียด						
21.	นักเรียนบอกได้ว่าในแต่ละสถานการณ์ ตนเองมีความรู้สึก และมีอารมณ์อย่างไร					
22.	นักเรียนแสดงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองใน สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม					
23.	นักเรียนควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้					
24.	นักเรียนจัดการกับอารมณ์ตนเองที่อาจก่อให้เกิดปัญหาด้วย วิธีการที่เหมาะสม					
25.	เมื่อเกิดความเครียด มีวิธีการผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสม และสร้างสรรค์					
26.	นักเรียนสร้างกำลังใจให้ตนเองได้					
27.	นักเรียนเลือกวิธีการสร้างความสุขให้กับตนเองได้ เช่น อ่าน หนังสือ ฟังเพลง ปลูกต้นไม้ เล่นดนตรี กีฬา ฯลฯ					
28.	นักเรียนมีวิธีเสนอทางออกของข้อขัดแย้งในสถานการณ์ ต่างๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยสันติวิธี					
29.	นักเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเพื่อนและรุ่นน้องได้					
30.	นักเรียนปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่ แตกต่างกันได้					
การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น						
31.	นักเรียนปฏิบัติตนต่อผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม					
32.	นักเรียนใช้วิธียืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานของ ความถูกต้องได้อย่างเหมาะสม					
33.	นักเรียนปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ทำลายสัมพันธภาพ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	กับผู้เกี่ยวข้อง					
34.	นักเรียนแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยต่อญาติมิตรในโอกาสที่เหมาะสม					
35.	นักเรียนแสดงออกถึงความรัก ความเคารพ ความกตัญญูต่อผู้ปกครอง ครู ในโอกาสที่เหมาะสมด้วยความเต็มใจ					
36.	นักเรียนใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สุภาพและเป็นมิตร ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลาย สบายใจ และเกิดความรู้สึกในเชิงบวก					
37.	นักเรียนให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นด้วยความจริงใจ					
38.	นักเรียนอาสาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน					
39.	นักเรียนไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่หยิบฉวยสมบัติผู้อื่น ไม่ดูหมิ่น ล้อเลียนเพื่อน ฯลฯ					
40.	นักเรียนปฏิบัติตามกฎ กติกา หรือข้อตกลงของครอบครัว โรงเรียน สังคมอย่างเต็มใจทุกสถานการณ์					

ตอนที่ 3 แบบประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
1.	บอกความหมายและยกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนของตนเองได้					
2.	บอกประโยชน์หรือคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อคนในชุมชนได้					
3.	มีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ การเผยแพร่ การอนุรักษ์ สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย					
4.	ชื่นชมและภาคภูมิใจในวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาไทย					
5.	แสดงออกถึงความต้องการที่จะเผยแพร่ อนุรักษ์ภูมิปัญญา					

ข้อ	ข้อความ	ระดับพฤติกรรม/ความสามารถ				
		5	4	3	2	1
	ท้องถิ่นที่ตนเองเรียนรู้ให้บุคคลอื่นได้รู้จักและเห็นคุณค่า					
6.	แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ในด้านการปกป้องรักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อไม่ให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลง ของสังคมยุคปัจจุบัน					
7.	ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง					
8.	วางแผนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เพื่อเป็น ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผลการพิจารณาค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ตาราง 15 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม
ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					เฉลี่ย	แปลความหมาย
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ตาราง 16 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม
ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ด้านการวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					เฉลี่ย	แปลความหมาย
	1	2	3	4	5		
11	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม
ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ด้านการจัดการอารมณ์กับความเครียด

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					เฉลี่ย	แปลความหมาย
	1	2	3	4	5		
21	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29	1	0	1	1	1	0.80	ใช้ได้
30	0	1	1	1	1	0.80	ใช้ได้

ตาราง 18 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม
ผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					เฉลี่ย	แปลความหมาย
	1	2	3	4	5		
31	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
36	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 19 แสดงผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถาม
ผลการประเมินจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 –
ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6
ด้านจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					เฉลี่ย	แปลความหมาย
	1	2	3	4	5		
1	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ว่าที่ ร้อยตรีชัยเดช บุญรักษา ข้าราชการบำนาญ
อดีตผู้อำนวยการ วิทยาลัยเพาะช่าง
โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
2. ดร. พัชรินทร์ อุทัยฉัตร ข้าราชการบำนาญ
อดีต ครู วิทยาลัยเพาะช่าง
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ดร. ภิญโญ ทองเหลา ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านบ่อไร่ (ผลานิวรรต)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2
4. ดร. ไพบุลย์ เกตวงษา ศึกษานิเทศก์ ข้าราชการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23
5. นายทองศักดิ์ ทินบุตร ครู วิทยาลัยเพาะช่าง ข้าราชการพิเศษ โรงเรียนกุดบากพัฒนศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 23
คณะทำงานและวิทยากรการขับเคลื่อนหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของศูนย์สถานศึกษาพอเพียง
มูลนิธิ ยุวสถิรคุณ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๔๒๕๓.๒๙ / ๓๙๐

โรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์
ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน
จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๑๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ดร.ไพบูรณ์ เกตวงษา

เนื่องด้วย โรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ตามโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัย (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) : การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม แลกเป่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ซึ่งโรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง “การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์” ในการนี้โรงเรียน ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้โรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมใจ อุดมศรี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสิวิทยาสรรค์

กลุ่มบริหารงานทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๐
โทรสาร ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๑

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๔๒๕๓.๒๔ / ๓๓๓๐

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน
จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๑๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ดร.ภิญโญ ทองเหลา

เนื่องด้วย โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ตามโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัย (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) : การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม แลกเป่า ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ซึ่งโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง "การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภักดีภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์" ในกรณีโรงเรียน ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมใจ สุตมศรี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

กลุ่มบริหารงานทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๐
โทรสาร ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๑

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

ที่ ศธ ๐๔๖๕๓.๒๔ /ว ๓๙๐

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน
จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๓๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ดร.พัชรินทร์ อุทัยฉัตร

เนื่องด้วย โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ตามโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัย (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) : การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ซึ่งโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง "การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์" ในกรณีโรงเรียน ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวลมใจ อุตมศรี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

กลุ่มบริหารงานทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๔๒ - ๓๗๖๐๕๐
โทรสาร ๐๔๒ - ๓๗๖๐๕๑

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ ศธ ๐๔๒๕๓.๒๔ /ว ๓๔๐

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน
จังหวัดสกลนคร ๔๗๓๓๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายทองศักดิ์ หินบุตร

เนื่องด้วย โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ตามโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัย (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) : การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ซึ่งโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง "การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์" ในกรณีโรงเรียน ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเพื่อใช้ในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมใจ อุดมศรี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

กลุ่มบริหารงานทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๐
โทรสาร ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๑

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

ที่ ศธ ๐๔๒๕๓.๒๔ / ๓๙๐

โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
ตำบลโคกสี อำเภอสว่างแดนดิน
จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๑๐

๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ว่าที่ ร.ต.ชัยเดช บุญรักษา

เนื่องด้วย โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย ตามโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางวิจัย (แผนบูรณาการวิจัยและนวัตกรรม) : การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเป่า ปิงประมาณ ๒๕๖๑ ซึ่งโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง "การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์" ในกรณีโรงเรียน ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเพื่อใช้ในงานวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสมใจ อุดมศรี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

กลุ่มบริหารงานทั่วไป
โทรศัพท์ ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๐
โทรสาร ๐๔๒ - ๗๗๖๐๕๑

"อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร"

ภาคผนวก ค

ฐานกิจกรรมการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ศาสตร์พระราชา

ที่ตั้ง อาคารศาสตร์พระราชา

- ผู้รับผิดชอบ
1. นางสาวสมใจ อุดมศรี
 2. นายปนิวัตร เส้นเกษ
 3. นางสาวงามทิพย์ มั่นทองขาว
 4. นางสาวเสาวลักษณ์ จันทร์เทพ
 5. นางสาวเพ็ญประภา อ่อนมิ่ง

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ โครงการในพระราชดำริและพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในหลวงรัชการที่ 9 คำสอนหลักการทำงาน ตลอดจนพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่ทรงสร้างไว้ให้แก่แผ่นดินไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในคำสอน พระราชกรณียกิจ โครงการในพระราชดำริ และพระอัจฉริยภาพของในหลวง รัชกาลที่ 9
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะกระทำความดี มีความมุ่งมั่น อดทนเพื่อที่จะกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไปในอนาคต
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากฐานเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และพัฒนาต่อยอดเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ลักษณะการเรียนรู้

1. ศึกษาค้นคว้าจากป้ายนิเทศ ฟังการบรรยายเพิ่มเติม ดูสื่อวีดิทัศน์ ซักถาม และแสดงความคิดเห็น
2. นักเรียนเข้าศึกษาเรียนรู้ ทั้งรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ การประเมิน
3. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
4. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
5. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และตระหนักในคุณค่าของศาสตร์พระราชา
2. นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ที่นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
3. นักเรียนเกิดความภูมิใจในแผ่นดินไทย เกิดความรักและหวงแหนสิ่งที่เป็นสมบัติของชาติ

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การทำนาสาธิต

ที่ตั้ง พื้นที่แปลงสาธิต

ผู้รับผิดชอบ	1. นางสาวปัญญาพัฒน์ การุญ	2. นายวิวัฒน์ พานิชย์
	3. นางสาวณิชฐา สุวรรณโคตร	4. นายสุวิทย์ ทองดี

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ฝึกประสบการณ์ และเรียนรู้การทำนาแบบพึ่งพาตนเอง โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของในหลวง รัชกาลที่ 9 มาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ร่วมกัน นักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติการทำนาข้าว เริ่มตั้งแต่การไถเพื่อเตรียมพื้นที่ การเลือกพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ การหว่านเมล็ดพันธุ์ การถอนต้นกล้า การปักดำ การเก็บเกี่ยวและการนวดข้าว ตามแบบวิถีชุมชนดั้งเดิม กระบวนการต่าง ๆ ดังกล่าว มุ่งเน้นการทำงานร่วมกัน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาวิธีการทำนาแบบดั้งเดิมด้วยการลงมือปฏิบัติจริง
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การปฏิบัติงานร่วมกัน ค้นพบวิธีแก้ปัญหา และลงมือแก้ปัญหาร่วมกัน
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนการพัฒนาหรือต่อยอดเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

ลักษณะการเรียนรู้

1. รับฟังความรู้และกระบวนการต่างๆ ก่อนการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. นักเรียนเข้าศึกษาเรียนเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และตระหนักในคุณค่าของการทำนาเพื่อพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือกันในหมู่คณะโดยไม่พึ่งพาปัจจัยภายนอกโดยไม่จำเป็น

1. นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาาร่วมกัน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ตนเองและสังคม

2. นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษสร้างขึ้น และสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ผลิตปุ๋ยหมักรักษาสภาพแวดล้อม

ที่ตั้ง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ผู้รับผิดชอบ 1. นางนงลักษณ์ ชาญนรา 3. นายรินทอง แดงโชติ
3. นางสาวสุรชวดี ปิระนันท์ 4. นายทองพูล โพธิ์ซี

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ฝึกให้นักเรียนจัดทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ที่มีมากในโรงเรียน เพื่อนำปุ๋ยมาใช้ประโยชน์กับต้นไม้ในโรงเรียน และฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้โรงเรียนสะอาด มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่สวยงาม ปุ๋ยหมักที่ได้จากการหมักอินทรีย์วัตถุที่มีปริมาณธาตุอาหารหลักไม่สมบูรณ์ครบถ้วนที่จะเป็นปุ๋ยให้กับต้นไม้ได้ร้อยละ 90 แต่ประโยชน์ของปุ๋ยหมักในด้านอื่นมีมากมายเช่น ปุ๋ยหมักที่อยู่ในรูปของฮิวมัสช่วยปรับปรุงสภาพของดินให้ดีขึ้น ช่วยอุ้มน้ำได้มากช่วยป้องกันความแห้งแล้ง ป้องกันการสึกร้อนของหน้าดิน ช่วยกัดเก็บธาตุต่างๆ ในดิน เช่น โฟสเฟอรัส โพแทสเซียม โซเดียม แคลเซียม แมกนีเซียม เหล็ก และทองแดง ช่วยทำให้สารพิษในดินเป็นกลาง ช่วยให้ต้นไม้ดูดซึมวิตามินและออกซิเจนดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิธีทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ที่มีมากในโรงเรียน
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. เพื่อให้โรงเรียนสะอาด มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่สวยงาม

ลักษณะการเรียนรู้

1. นักเรียนเรียนรู้วิธีทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้
2. นักเรียนเข้าศึกษาเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชา

ต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมัก สามารถทำปุ๋ยหมักได้
2. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ สะอาด สวยงาม
3. นักเรียนมีความรับผิดชอบและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การปลูกและย้อมคราม

ที่ตั้ง พื้นที่แปลงสาธิต และ ห้องปฏิบัติการอุตสาหกรรม

ผู้รับผิดชอบ 1. นางสาวพุทธชาติ แสนอุบล 2. นางสาวปัญญาพัทธ์ การุญ
3. นายประทวน ครุชนอก 4. นางสาวธนพร สร้อยสูงเนิน
5. นางสาวประกายมาศ เยาวเรศ

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ฝึกประสบการณ์ โดยใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น นักเรียนจะได้เรียนรู้ในเรื่องครามธรรมชาติ ลักษณะ และคุณค่า ที่มีต่อชุมชน เรียนรู้วิธีการเตรียมพื้นที่ในการเพาะปลูก การเพาะเมล็ด การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว ตลอดจนการหมัก และการย้อม โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้และฝึกฝนทักษะแก่นักเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเรื่องครามธรรมชาติ และฝึกฝนทักษะการเพาะปลูก ตลอดจนการหมักและย้อมคราม
2. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติร่วมกัน ค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหา และลงมือแก้ปัญหา ร่วมกัน
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติ ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและพัฒนาต่อยอดเป็นอาชีพได้ในอนาคต

ลักษณะการเรียนรู้

1. รับฟังความรู้และกระบวนการต่างๆ ก่อนการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. นักเรียนเข้าศึกษาเรียนเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการการเรียนรู้รายวิชาต่าง ๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และตระหนักในคุณค่าของการปลูกและย้อมคราม
2. นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาาร่วมกัน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อไป
3. นักเรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่บรรพบุรุษสร้างขึ้น และสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 จิ้งหรีดเสริมรายได้

ที่ตั้ง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ผู้รับผิดชอบ 1. นายเชิดศักดิ์ ธิศรี 2. นายวีระชัย ชินจักร
3. นางสาวปาณิสรา แสงเชื้อพ้อ 4. นางสาวธัญญา พจนา

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ฝึกให้นักเรียนที่ปลูกจิตสำนึกและให้ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงจิ้งหรีด เพื่อนำไปสู่การสร้างรายได้และประกอบอาชีพในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับวงจรชีวิตของจิ้งหรีด
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการเลี้ยงจิ้งหรีด
3. เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการแปรรูป และจำหน่ายจิ้งหรีดเพื่อสร้างรายได้
4. เพื่อฝึกความเป็นระเบียบวินัยของนักเรียน
5. เพื่อฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะเกี่ยวกับการเพาะ และขยายพันธุ์จิ้งหรีด

ลักษณะการเรียนรู้

1. นักเรียนเรียนรู้วงจรชีวิตของจิ้งหรีด การดำรงชีวิตของจิ้งหรีด การเพาะขยายพันธุ์ การแปรรูป และการจำหน่าย
2. นักเรียนเข้าศึกษาเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชา

ต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีทักษะในการเลี้ยงจิ้งหรีดเพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ
2. นักเรียนมีเกี่ยวกับการเพาะและขยายพันธุ์จิ้งหรีด
3. นักเรียนเกิดรายได้ในการจำหน่ายจิ้งหรีด

ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ตลาดเกลือกินเกลือใช้

ที่ตั้ง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ผู้รับผิดชอบ 1. นางสาวอัมพา ชุมศรี 2. นางนันทิยา อีรินธิมงคลกุล
3. นายภัทรพงษ์ แสงสุวรรณ 4. นายอภิชาติ ระเวียง

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้มุ่งหวังให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) โดยผ่านกิจกรรมตลาดเกลือกินเกลือใช้ โดยให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำสินค้าที่ได้จากการผลิตเอง มาวางจำหน่ายที่ตลาดเกลือกินเกลือใช้ ของโรงเรียน ในทุกเช้าวันจันทร์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รู้จักการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อให้นักเรียนได้เห็นคุณค่าของตัวเอง
3. เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของที่เกลือกินเกลือใช้ และนำมาทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. เพื่อให้นักเรียนได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ลักษณะการเรียนรู้

นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการขายสินค้า ที่ตลาดนัดเกลือกินเกลือใช้

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนรู้จักและได้ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียนเห็นคุณค่าในตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม
3. นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งของที่เหลือใช้ แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าสูงสุด
4. นักเรียนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ฐานเรียนรู้ที่ 7 บัญชีรับ – จ่ายเพื่ออนาคต

ที่ตั้ง บริเวณด้านหน้าธนาคารโรงเรียน

ผู้รับผิดชอบ 1. นายอิทธิชัย ประธาน
2. นางสาวจूरรัตน์ สิงห์สมบัติ
3. นายธีรเดช บูราณสาร
4. นางนันทิยา พรหมเดื่อ

ลักษณะกิจกรรม

1. เป็นฐานเรียนรู้การทำบัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคตเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของนักเรียน และสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย โดยให้นักเรียนได้ฝึกบันทึกบัญชีรายรับ รายจ่าย และเงินคงเหลือในแต่ละวัน

2. นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินในแต่ละวันมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นต้องให้ตัดออก เพื่อให้การใช้จ่ายเงินมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งจำเป็นในอนาคต บัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคตถือเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลัก 3 ข้อคือ การพอประมาณ ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ แต่ มีเหตุผล รู้ว่ารายจ่ายใดจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายก็เก็บออม นั่นคือภูมิคุ้มกัน ที่เอาไว้คุ้มกันนักเรียนและครอบครัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถจัดทำบัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคต ในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะการเรียนรู้

1. รับฟังความรู้และกระบวนการต่างๆ ก่อนการปฏิบัติงานร่วมกัน
2. นักเรียนเข้าศึกษาเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากแบบบันทึกบัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคต

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของการทำบุญซีรับ – จ่าย
2. นักเรียนสามารถจัดทำบุญซีรับ – จ่ายเพื่ออนาคต ในชีวิตประจำวันได้

ฐานการเรียนรู้ที่ 8 ขยะสร้างค่าลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ที่ตั้ง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ผู้รับผิดชอบ 1. นางรุ่งนภาพร วิสัยลา 2. นายสุรสิทธิ์ ไกยฝ้าย
3. นางสาวปภาวรินทร์ ธรรมสิทธิ์ 4. นายเหรียญชัย พรมสาย

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการเรียนรู้ที่สอนให้นักเรียนรู้จักวิธีการเลี้ยงขั้นตอนการเลี้ยงจิ้งหรีด ฝึกวินัยความรับผิดชอบและปลูกจิตสำนึก รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนและชุมชนมีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะ และการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนและชุมชน
2. เพื่อลดปริมาณขยะและให้ความรู้แก่นักเรียนและชุมชนในเรื่องการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนและชุมชน รู้จักการเปลี่ยนขยะให้เป็นเงิน รู้จักการประหยัด
4. เพื่อฝึกความเป็นระเบียบวินัยของนักเรียน
5. เพื่อนำรายได้จากการขายขยะ มาตั้งเป็นกองทุนสนับสนุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจน

ลักษณะการเรียนรู้

1. นักเรียนเรียนรู้ประเภทของขยะ การคัดแยกขยะ และการนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์
2. นักเรียนเข้าศึกษาเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

4. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
5. ประเมินจากแบบบันทึกการค้นพบความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตัวเอง
6. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ประยุกต์ใช้ หรือบูรณาการกับการเรียนรู้รายวิชาต่างๆ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
2. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะและนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น
3. มีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจน

ฐานการเรียนรู้ที่ 9 การออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน

ที่ตั้ง โรงเรียนธนาคารโคกสีวิทยาสรรค์

ผู้รับผิดชอบ 1. นางประเสริฐ จันทมภู 2. นางพูนผล แนวหล้า
3. นายโชคชัย เศษอาจ 4. นางวัลยา บรรจุทรัพย์

ลักษณะกิจกรรม

เป็นฐานการฝึกสร้างนิสัยในการออม ให้นักเรียนเรียนรู้คุณค่าในการออมโดยการฝากเงินในโรงเรียนธนาคารโคกสีวิทยาสรรค์ โดยครูชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของการออมเป็นลักษณะนิสัย อันจะเป็นรากฐานในการสร้างตัวในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการออม
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนการออม และการใช้จ่ายในอนาคตได้

ลักษณะการเรียนรู้

1. รับฟังความรู้และกระบวนการต่างๆ ก่อนการปฏิบัติ
2. นักเรียนเข้าศึกษาเรียนเป็นรายกลุ่ม ห้องเรียน หรือรายบุคคลตามความสนใจ

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การแสดงความคิดเห็น
2. ประเมินจากรายการฝากเงิน หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง
3. ติดตามประเมินผลการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ และตระหนักในคุณค่าของการออม
2. นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาพร้อมกัน และนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาเพื่อประโยชน์ต่อไป

ภาคผนวก ง

การสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึก
รักษ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน
โคกสีวิทยาสรรค์ ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ได้แก่

1.1 นางสาวสมใจ อุดมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์
1.2 นายอิทธิชัย ประธาน
สรรค์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยา
สรรค์

2. ครูที่ปรึกษากิจกรรมฐานการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 8 คน ได้แก่

2.1 นางสาวปัญญาพัฒน์ การุณ	ครูที่ปรึกษาฐานการทำนาสาธิต
2.2 นางนงลักษณ์ ชาญนรา	ครูที่ปรึกษาฐานผลิตปุ๋ยหมัก รักรักษ์
2.3 นางสาวอัมพา ชุมศรี	ครูที่ปรึกษาฐานตลาดเกลือกินเกลือใช้
2.4 นางสาวพุทธชาติ แสนอุบล	ครูที่ปรึกษาฐานปลูก-ย้อมคราม
2.5 นางสาวรุ่งนภาพร วิลัยลา	ครูที่ปรึกษาฐานขยะสร้างค่า ลดปัญหา
2.6 นายเชิดศักดิ์ ธิศรี	ครูที่ปรึกษาฐานจังหวัดสร้างรายได้
2.7 นางสาวจุรีรัตน์ สิงห์สมบัติ	ครูที่ปรึกษาฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต
2.8 นางสาวเพ็ญประภา อ่อนมิ่ง	ครูที่ปรึกษาฐานการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา

3. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)	นายปนิวัตร เส้นเกษ
ผู้ช่วยผู้ดำเนินการสนทนา (Assistant)	นางสาวธัญญา พงนา

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น โดยกิจกรรมการ
เรียนรู้
ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

วัตถุประสงค์ในการสนทนากลุ่ม

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

คำชี้แจงการดำเนินการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ให้ประเด็นในการสนทนา เพื่อให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวาง ละเอียดลึกซึ่งทุกคน

ประเด็นการสนทนากลุ่ม คือ

1. “ท่านมีแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียน ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์”

.....

.....

.....

2. “ท่านคิดว่าแนวทางในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรักษารัฐธรรมนูญท้องถิ่น โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ควรดำเนินการอย่างไร”

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ภาพการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 ศาสตร์พระราชา

ภาพที่ 2 เปิดอาคารศาสตร์พระราชา

ภาพที่ 3 กิจกรรมการเรียนรู้ศาสตร์พระราชา

ฐานการเรียนรู้ที่ 2 การทำนาสาธิต

ภาพที่ 4 กิจกรรมการถอนกล้าในแปลงนาสาธิตโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ภาพที่ 5 กิจกรรมการปลูกข้าวในแปลงนาสาธิตโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ผลิตปุ๋ยหมักรักษาสีสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 6 กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักในโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ภาพที่ 7 กิจกรรมการจัดเตรียมวัสดุในการผลิตปุ๋ยหมัก

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การปลูกและข้อมคราม

ภาพที่ 8 กิจกรรมการปลูกคราม

ภาพที่ 9 กิจกรรมการหมักคราม

ฐานการเรียนรู้ที่ 5 จิ้งหรีดเสริมรายได้

ภาพที่ 10 กิจกรรมการเลี้ยงจิ้งหรีด

ภาพที่ 11 กิจกรรมการจำหน่ายจิ้งหรีดทอด

ฐานการเรียนรู้ที่ 6 ตลาดเกลือกินเกลือใช้

ภาพที่ 12 กิจกรรมการจำหน่ายสินค้าของนักเรียนในตลาดเกลือกินเกลือใช้

ภาพที่ 13 กิจกรรมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนักเรียน

ฐานเรียนรู้ที่ 7 บัญชีรับ - จ่ายเพื่ออนาคต

ภาพที่ 14 กิจกรรมการบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่าย

บัญชีรายรับ-รายจ่าย			รายรับ - รายจ่าย			
ประจำเดือน					
วัน / เดือน / ปี	รายการ	ยอดยกมา บาท	รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)	ยอดเหลือ (บาท)	หมายเหตุ
11/11/2562	เงินฝากออมทรัพย์		40		40	
	ซื้อขนม			20	20	
	ซื้อข้าวคั่วไปก			20	0	
14/11/2562	ขายข้าวคั่วไปก		40		40	
	ซื้อขนม			20	20	
	ซื้อขนม			20	0	
17/11/2562	ขายข้าวคั่วไปก		40		40	
	ซื้อขนม			10	30	
	ซื้อข้าวคั่วไปก			20	10	
	ซื้อขนม			10	0	
20/11/2562	ขายข้าวคั่วไปก		40		40	
	ซื้อขนม			10	30	
	ซื้อข้าวคั่วไปก			20	10	
	ซื้อขนม			10	0	

ภาพที่ 15 บัญชีรายรับ-รายจ่าย

ฐานการเรียนรู้ที่ 8 ขยะสร้างค่าลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 16 แสดงชิ้นงานของนักเรียนจากขยะสร้างค่าลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 17 การคัดแยกขยะ

ฐานการเรียนรู้ที่ 9 การออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน

ภาพที่ 18 กิจกรรมการเปิดบัญชีภายในโรงเรียนธนาคาร

ภาพที่ 19 กิจกรรมการฝากเงินในโรงเรียนธนาคาร

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเรียนรู้

คำสั่งโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ที่ ๒๐๓ / ๒๕๖๑

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้วยโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ ได้กำหนดกลยุทธ์การพัฒนา โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๕ ด้านการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม นำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ เพื่อให้โรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์มีแหล่งเรียนรู้ที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม จึงแต่งตั้งคณะกรรมการในฐานกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

(๑) คณะทำงานฝ่ายอำนวยการ

๑.๑ นางสาวสมใจ อุดมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ นายอิทธิชัย ประธาน	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	รองประธานคณะกรรมการ
๑.๓ นายรินทอง แดงโชติ	รักษาการรองผู้อำนวยการ	คณะกรรมการ
๑.๔ นายวิระชัย ชินจักร	รักษาการรองผู้อำนวยการ	คณะกรรมการ
๑.๕ นายพูนผล แนวหล้า	รักษาการรองผู้อำนวยการ	คณะกรรมการ
๑.๖ นายประทวน ครูทนอก	รักษาการรองผู้อำนวยการ	คณะกรรมการ
๑.๗ นายปวีตร เล็นเกษ	ครู	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑.๘ นางนงลักษณ์ ขาญนรา	ครู	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ - เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและอำนวยการให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

(๒) คณะทำงานฝ่ายประสานงานและจัดทำวิจัย

๒.๑ นางสาวสมใจ อุดมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานคณะกรรมการ
๒.๒ นายอิทธิชัย ประธาน	รองผู้อำนวยการ	คณะกรรมการ
๒.๓ นายปวีตร เล็นเกษ	ครู	คณะกรรมการ
๒.๔ นางนงลักษณ์ ขาญนรา	ครู	คณะกรรมการ

มีหน้าที่ - วางแผนปฏิบัติการสร้างเสริมทักษะชีวิตและจิตสำนึกรักภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้ฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในรูปแบบงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

- สร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, ทักษะชีวิต, จิตสำนึกรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งทุกฐานกิจกรรมต้องเรียนรู้ร่วมกัน
- นิเทศ ติดตาม เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และผลการดำเนินงานกิจกรรมของฐานต่าง ๆ
- ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและนอกสถานศึกษา
- รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานทุกฝ่าย เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน ในลักษณะของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

(๓) คณะทำงานประจำฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑ ฐานเรียนรู้ศาสตร์พระราชา ✓

๓.๑.๑ นางสาวสมใจ อุดมศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียน	หัวหน้าคณะทำงาน
๓.๑.๒ นายปวีตวัน เล็นเกษ	ครู	คณะทำงาน
๓.๑.๓ นางสาวเสาวลักษณ์ จันทร์เทพ	ครู	คณะทำงาน
๓.๑.๔ นางสาวงามทิพย์ มีทองขาว	ครู	คณะทำงาน
๓.๑.๕ นางสาวเพ็ญประภา อ่อนมิ่ง	ครู	คณะทำงาน

๓.๒ ฐานการทำนาสาธิต ✓

๓.๒.๑ นางสาวปัญญาพัศน์ การุญ	ครู	หัวหน้าคณะทำงาน
๓.๒.๒ นายวิวัฒน์ พาณิชย์	ครู	คณะทำงาน
๓.๒.๓ นางสาวนัชชา สุวรรณโคตร	ครู	คณะทำงาน
๓.๒.๔ นายสุวิทย์ ทองสี	ลูกจ้างชั่วคราว	คณะทำงาน

๓.๓ ฐานผลิตปุ๋ยหมักรักษ์สิ่งแวดล้อม

๓.๓.๑ นางนงลักษณ์ ชาญนรา	ครู	หัวหน้าคณะทำงาน
๓.๓.๒ นายวินทอง แลงโชติ	ครู	คณะทำงาน
๓.๓.๓ นางสาวสุวิชัย ปิระนันท์	ครู	คณะทำงาน
๓.๓.๔ นางสาวรัชดาภรณ์ คุรุชนอก	ครู	คณะทำงาน
๓.๓.๕ นายทองพูล โพธิ์สี	ลูกจ้างชั่วคราว	คณะทำงาน

๓.๔ ฐานการปลูกและข้อมความ

๓.๔.๑ นางสาวรุทธชชาติ แสนอุบล	ครู	หัวหน้าคณะทำงาน
๓.๔.๒ นางสาวปัญญาพัศน์ การุญ	ครู	คณะทำงาน
๓.๔.๓ นายประพนธ์ คุรุชนอก	ครู	คณะทำงาน
๓.๔.๔ นางสาวอนพร สร้อยสูงเนิน	ครู	คณะทำงาน
๓.๔.๕ นางสาวประภาสมาศ เขียวเรศ	ครู	คณะทำงาน

๓.๕ ฐานจังหวัดเสริมรายได้ ✓

๓.๕.๑ นายเชิดศักดิ์ อิศวี	ครู	หัวหน้าคณะทำงาน
๓.๕.๒ นายวิระชัย ชินจักร	ครู	คณะทำงาน
๓.๕.๓ นางสาวปาณิสรา แสงเชื้อพ้อ	ครู	คณะทำงาน
๓.๕.๔ นายสมยศ ศิริบุตร	ลูกจ้างชั่วคราว	คณะทำงาน

๓.๖ ฐานตลาดเพื่อกินเพื่อใช้		
๓.๖.๑ นางสาวอัมพา ชุมศรี	ครู	หัวหน้าคณะกรรมการ
๓.๖.๒ นายภัทรพงษ์ แสงสุวรรณ	ครู	คณะกรรมการ
๓.๖.๓ นางนันทยา ชีวินิมงคลกุล	ครู	คณะกรรมการ
๓.๖.๔ นายอภิชาติ วัฒเวียง	ครูอำนวยการ	คณะกรรมการ
๓.๗ ฐานบัญชีรับ-จ่ายเพื่ออนาคต		
๓.๗.๑ นายอิทธิชัย ประชาน	รองผู้อำนวยการโรงเรียน	หัวหน้าคณะกรรมการ
๓.๗.๒ นางสาวจุฬารัตน์ สิงห์สมบัติ	ครู	คณะกรรมการ
๓.๗.๓ นายอัครเดช บูราณสาร	ครู	คณะกรรมการ
๓.๗.๔ นางนันทิยา พรหมดี	ครู	คณะกรรมการ
๓.๘ ฐานชยะสร้างค่าสคปัญหาสิ่งแวดล้อม		
๓.๘.๑ นางรุ่งนภาพร วิสัยลา	ครู	หัวหน้าคณะกรรมการ
๓.๘.๒ นายสุรสิทธิ์ โภยผาย	ครู	คณะกรรมการ
๓.๘.๓ นางสาวปภาวรินทร์ ธรรมสิทธิ์	ครู	คณะกรรมการ
๓.๘.๔ นายเหรียญชัย พรหมสาย	ลูกจ้างประจำ	คณะกรรมการ
๓.๙ ฐานออมทรัพย์กับธนาคารโรงเรียน		
๓.๙.๑ นางประเสริฐ จีนชมภู	ครู	หัวหน้าคณะกรรมการ
๓.๙.๒ นายพูนผล แนวหล้า	ครู	คณะกรรมการ
๓.๙.๓ นายโชคชัย เศษอาจ	ครู	คณะกรรมการ
๓.๙.๔ นางวโรชา บรรจจุทรัพย์	ครู	คณะกรรมการ

มีหน้าที่ - เข้าร่วมรับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวทางดำเนินงาน

- ร่วมวางแผน, ออกแบบและจัดทำแผนกิจกรรมของฐานที่รับผิดชอบ
- เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ในฐานกิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ

- ประเมินและทดสอบความรู้ ทักษะ และเจตคติที่เป็นผลของการเข้าร่วมกิจกรรมในฐาน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ

ตั้ง ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

 (นางสาวสมใจ ชุมนศรี)
 ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวสมใจ อุดมศรี	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ศษ.ด. (การบริหารการศึกษา)
นายอิทธิชัย ประธาน	ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนโคกสีวิทยาสรรค์ วิทยฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ค.ม. (บริหารการศึกษา)
นางสาวนงลักษณ์ ชาญนรา	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (บริหารการศึกษา)
นายปนิวัตร เส้นเกษ	ตำแหน่ง ครู วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (วิทยาศาสตร์ศึกษา)